

RUSAI PO V. KAPSUKO PRIEDANGA SIEKĖ PAGROBTI VOS ATSIKŪRUSIĄ LIETUVĄ

1940 metų birželio 15-toji — viena tamsiausių dienų lietuvių tautos istorijoje. Klaidingas kaimynas panaudojo ne tik smurtą, bet ir milžinišką karinę pajėgą. Lietuvos nepriklausomybę, prieš 22 metus atgautai, sužlugdyti, Lietuvos teritorinei neliečiamybei sutrempti Sovietų Sąjunga pavartojo ir didelį melą. Bandyta pasauliui ir net pačiai pavergtai tautai įkalbėti, kad ji pati atsisakė savo teisės laisvai ir nepriklausomai gyventi.

Melas ir toliau sklaidžiamas. Pastaruoju laiku diena iš dienos Sovietų propagandos visas aparatas, ypač spauda, ragino visus Lietuvos gyventojus džiaugsmingai minėti artėjančias Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės sužlugdymo keturiasdešimtąsias metines (birželio 15), kaip "tarybinės valdžios" atkūrimo sukaktį.

Sovietiniai pareigūnai "tarybinės valdžios" Lietuvoje įsteigimu vadina Vinco Kapsuko-Mickevičiaus vardu 1918 metų gruodžio mėnesį Vilniuje paskelbtą pranešimą apie vadinamos "revoliucinės darbininkų ir valstiečių vyriausybės" sudarymą.

Kokia buvo tikrovė? Kapsukas buvo atsiųstas iš Maskvos 1918 metų lapkričio mėnesį, kaip tik

tuo laiku, kai Sovietų Rusijos kariuomenė artėjo prie Baltijos valstybių sienų. Taigi, dešimčiai mėnesių praėjus, kai Lietuvos Taryba Vilniuje buvo paskelbusi Lietuvos nepriklausomybę atsteigimą. Šiandien sovietiniai pareigūnai nenori net kalbėti, bet ir išgiršti apie Vasario 16-ją. Prieš kelis mėnesius miręs Justas Paleckis taip pat nemėgdavo savo dažnos kalbos per pastaruosius tris dešimtmečius užsiminti apie 1918 metų vasario 16-tosios akto reikšmę. Tačiau 1928 metų vasario 16 d., Lietuvai minint savo nepriklausomybės atkūrimo pirmąjį dešimtmetį, štai kaip rašė Paleckis:

"Tikrai vasario 16 d. aktas buvo revoliucinis žygis, kurio drašiai tartas laisvės žodis, tautos noro pareiškimas ir didis vienybės aktas, sujungęs visus lietuvių vadus Lietuvos gėrovės vardu... Vasario 16 d. aktas nebuvo kieno nors malonės aktu, nepriklausomybės dovanojimo aktu, bet juo mes patys sau laisvę paėmėme."

Taip Justas Paleckis rašė 1928 metais, kai jis buvo laisvas žmogus. Tuos žodžius randame jo straipsnyje "Kaip gimė laisvės žodis", paskelbtame suaktuviniame leidinyje "1928 m. vasario 16 d.". Taigi oficialis Lietuvos primestas "tarybinės santvarkos" vadovas Lietuvos nepriklausomybę atgavimą 1918 metais vadino ne "buržuazinių nacionalistų" išmėtu, o visos tautos laimėjimu.

Vasario 16-tosios signataras Petras Klimas, istorikas, valstybininkas, ilgametis Lietuvos diplomatas, savo atsiminimuose, pirmą pastrodojusiųose puošnia knyga, "Iš mano atsiminimų", pasisako ir apie vadinamos Kapsuko vyriausybės kilimą. Štai keltas sakinių iš Klimo atsiminimų:

"(1918 metų) gruodžio mėnesio pradžioje Vokietijos armija "išbėgus" iš Livonijos ir Kuršo šiaurės Dauguvos, bematant čia suplūdo Rusijos pulkai iš įvairių "inorodcų" mišinio, bet rusiška komanda, ir čia jau paskelbė Rusijos sudėtyje Estų ir Latvų "republikas". Dysnos ir Zarasų apskrityse rusų kolonistai, dar prieš ateinant Rusijos raudonajai armijai, apie gruodžio vidurį, pasiskubino pasiskelbti Rusijos dalimi ir panaudo savo naudai "socializuoti" "inorodcų" sodybas... Maždaug tuo pačiu metu pasirodė Vilniuje Mickevičius-Kapsukas, didžiurisko štabo lydimas. Mano senas pažįstamas, kurį aš gelbėjau bėgantį iš Sibiro. "Formos" visai nepaisydamas, jis tada mums pareiškė, kad tik "turinys" turi būti įvestas tuojau, t.y. kai tik pasitrauks vokiečių kariuomenė. Kitaip sakant, Lietuvoje turi būti paskelbta bendra visai didžiajai

Rusijai tarybų valdžia. Jis visai nenuėjo ir pokalbį pasaldino tokia greitostis pagalbos priemonė: "Aš matau Lietuvoje dar daug maisto produktų, kuriuos tučiuojau reikės gabenti į Rusiją. Tvarkai palaikyti atvykęs Rusijos apginkluoti kariai".

Kapsuko žodžiai išsipildė. Jis žinojo ką sakęs. Juk buvo artimas Stalino, tada tautybių komisaro, artimas patikėtinis, paskirtas komisaru Lietuvos reikalams. Ir tikrai — netrukus Lietuvos link pasipylė raudonarmiečiai, kuriems buvo pavesta atnešti Lietuvon "tarybinę santvarką". Tačiau Lietuvos liaudis kitaip lėmė savo ir visos šalies likimą.

Lietuvos vyriausybė, Mykolo Slezevičiaus vadovaujama, saukėsi į viso krašto gyventojus, kviesdama gintis nuo besibraujančių Rusijos bolševikų. Kaimo ir miesto jaunuomenė gėdai atsiliėpė į tą sauksmą. Savanoriai sudarė pirmąsias gynybos pajėgų eiles. Visa tauta rėmė savo vyriausybę ir laisvės gėnytus.

Vilniaus komendantūros igula, vadovaujama Liudo Giros ir karininko Kazio Škirpos, atskirai kreipėsi į Vilniaus gyventojus:

"Lietuva pavojuje. Į rytinę mūsų krašto sritį jau įsibrovė svetimoji Rusijos kariuomenė... Drašiai stokime pirmieji į kovą, užstokime kelią priešiniui, kuris veržte veržiasi į mūsų kraštą, smelkiasi į mūsų sostinę Vilnių".

Vilniaus komendantūros igula buvo per silpnas — vos 150 šautuvų — atsipirti gausiems raudonarmiečių daliniams. 1919 m. sausio 4 d. ji pasitraukė į Kauną. Ten jau prieš savaitę buvo persikėlusį vyriausybę. Tada Vilniuje jau galėjo reikštis Kapsuko grupė, susilaukusi Rusijos kariuomenės globos ir apsaugos. Netrukus ji skelbėsi Lietuvos ir Baltarusijos vyriausybę, tačiau jos kėslus įjungti visą Lietuvą į Sovietų Rusiją paverė niekais jauna Lietuvos kariuomenė. Įsibrovėliai ir jų pastatyti sėkmingai išvaryti iš krašto. Sovietų Rusija pagaliau sutiko derėtis su Lietuva dėl taikos.

1920 metų liepos 12 d. Maskvoje Sovietų Rusijos vyriausybės įgaliotiniai pasirašė taikos sutartį su Lietuvos delegacija, kurios narių tarpe buvo ir Petras Klimas. Kaip savo atsiminimuose pažymi Petras Klimas, Maskvos sutarties pirmasis punktus buvo surašytas pagal Lenino pasiūlytą tekstą, kuris buvęs Lietuvos delegacijai pateiktas paties Lenino ranka parašytas. Štai to pirmojo punkto turinys:

"Remdamasi Rusijos federatyvinės respublikos paskelbtąja tautų teise laisvai apsispręsti ligi joms visiškai atskiriant nuo valstybės, kurios sudėtyje jos yra, Rusija be jokių užpa-

40 METŲ LIETUVOS OKUPACIJAI

Šių metų birželio 15 dieną sueina 40 metų, kaip buvo okupuota nepriklausoma Lietuvos valstybė. Ją okupavo Sovietų Sąjunga. Ir toji okupacija dar ir šiandien tęsiasi, todėl visi Amerikos ir laisvojo pasaulio lietuviams buriasi į tos sukakties minėjimus, peržvelgia paeitį ir ryžtingai žiūri į ateitį. Jie visi įsipareigoja daugiau dirbti, daugiau aukotis, kad Lietuvos nepriklausomybę greičiau priartėtų.

Ivykių raida

Vos sukūrė Sovietų Sąjungą, bolševikai labai norėjo užimti caristinės Rusijos valdytus kraštus. Jų Raudonoji Armija buvo įsiveržusi ir į Lietuvą, bet nepriklausomos Lietuvos jaunutė kariuomenė juos išstūmė ir apsigynė nuo priešų.

Visą nepriklausomos Lietuvos laikotarpį bolševikai nepaliko Lietuvos ramybėje, nerespекtavo jos teisių, bet ugdė komunistinį pogrindį, norėjo sugriauti iš vidaus.

Ivykius pagreitino prasidėjęs antrasis pasaulinis karas 1939 metais.

Baltijos kraštai nubraukiami

Hitlerinė Vokietija, besirengdama karui su Lenkija ir su Vakarais, norėjo, kad Sovietų Sąjunga jau būtų talkinga. Taip 1939 metų rugpjūčio mėnesio 23 dieną Vokietija pasirašė slapta sutartį su Sovietų Sąjunga. Toje sutartyje jau buvo išduoti Baltijos kraštai. Jie atiteko sovietų įtakai. Beliko tik laiko klausimas — kada.

Ir sovietai situaciją mokėjo puikiai išnaudoti. Sovietų Sąjunga net išėjo į karą prieš Lenkiją ir paglemžė daug jos žemių. Paėmė ir Vilniaus kraštą. Ir tada grąžino Lietuvai Vilniaus kraštą, ne tokį, kokį turėjo gražinti pagal 1920 metų sutartį, bet daug mažesnę.

Už Vilniaus krašto grąžinimą pareikalavo įvesti igulas į Lietuvą. Lietuva sutiko su tom sąlygom tikėdama, kad karo rai-

kalinių minčių pripažįsta Lietuvos valstybės savarankiskumą ir nepriklausomybę su visomis iš tokio pripažinimo einančiomis juridinėmis pasekomis ir gera valia, taip pat visiems armiziams, atsisako nuo visų Rusijos suvereniteto teisių į lietuvių tautą ir jos teritoriją".

Tai Lenino žodžiai, kaip liudija Petras Klimas, jo paties ranka parašyti.

Lenino gimimo sukakties minėjimo straipsniuose teigiama, kad Lenino žodžiai šventi, kad jie galioja amžinai. Tačiau Lietuvos atžvilgiu Lenino tarti žodžiai šiandien visiškai neminimi, tartum 1920 metų liepos 12-tos sutartis iš viso nebūtų buvusi sudaryta.

Minėdami liūdnasias metines, negalime užmiršti, kad L.K. Susisavijimo pirmininkas Leonardas Šimutis buvo vienas pirmųjų Amerikos lietuvių veikėjų, kurie nuo pat pirmosios Lietuvos okupacijos dienos rūpinosi, kaip veiksmingiausiai pagelbėti Lietuvai vėl atgauti savo laisvę ir nepriklausomybę. L.K. Susisavijimasėjo išvien su visomis patriotinėmis organizacijomis, kurios susitelkė į Altą, kurios sukūrė Balfą, kurios rūpinosi Lietuvos tremtinių ir pabėgėlių šalpa, atkvietimu ir įsikurdinimu, kurios ir šiandien tebesisloja laisvės stekiančios Lietuvos gyvybiniais reikalais.

J. B. I.

da bus palanki mažom valstybėm, kad nebus palaidoti demokratiniai principai.

Lietuva okupuojama

Įvestos igulos turėjo uždavinį užimti svarbiausius krašto kelius, pastatus, miestus. Prie Lietuvos sienos telkė dar daugiau kariuomenės, išleido net naujus sovietiškus Lietuvos žemėlapius.

Sovietams pajudėti progą davė Vokietijos nauja ofenzyva į Prancūziją. Visa Vakarų Europa sujudo, nes visur degė. Visur reikėjo gintis nuo hitlerinės Vokietijos invazijos.

Sovietams ir buvo gera progą okupuoti Pabaltijo kraštus, nes Vakarai, užsiėmę savo didžiausiais vargais, neturės progos reaguoti.

Taip 1940 metų birželio 15 Raudonoji Armija įvygiavo į Lietuvą. Ją sveikino negausus komunistinis elementas ir negausi kai kurių tautybių mažuma.

Smauglia kitų rąkom

Vakary pasaulis sugebėjo tik protestuoti, bet nieko daugiau nepajėgė, nes ir ten Hitleris jau baigė užkariauti Europą. Sovietai Lietuvoje tuoj sudarė jiems palankią vyriausybę, kuri darė visą, ką norėjo Maskva. Maskvos noras buvo parodyti pasauliui, kad štai pati lietuvių tauta nori ir prašo įsijungimo į Sovietų Sąjungą. Tokiu būdu buvo išrinktas liaudies seimas. Rinkimai buvo nelegalūs, neteisingi, nes sovietai nepripažino demokratinio apsisprendimo principo. Galėjai išrinkti tik jų pastatytus žmones.

Kai susirinko liaudies seimas, sovietai pakartojo tą patį, ką buvo padarę carai — Kotryna II. Ji 1793 metais apsupo su kariuomene Lietuvos ir Lenkijos seimą ir pareikalavo, kad būtų legaliai pripažintas 1793 metų padalinimas.

Taip ir dabar buvo liaudies seimas apsuptas kariuomenės. Niekas ir nedrįso prieštarauti. Taip ir nubalsavo prisijungti prie Sovietų Sąjungos.

Viską sovietina

Sovietai buvo parengę visus okupacinius planus. Viskas turėjo būti susovietinta. Ir tai darė palaipsniui. Atėmė iš okupacinių žemių, atėmė nuosavybę, pinigų bankuose. Naikino sveiką patriotinį elementą, o kėlė menkaverčius tautos žmones.

1941 metų birželio viduryje įvykdys masinės deportacijos į Sibirą. Buvo pasirengta ir daugiau išvežti, bet prasidėjo Vokietijos-Sovietų Sąjungos karas.

Vokiečių okupacijoje

Karui prasidėjus, Lietuva sukilo, tūkstančiai partizanų vijo bolševikus iš krašto. Vėl stiprėjo viltys, kad tuoj bus atstatyta nepriklausoma Lietuva. Buvo sudaryta net ir laikinoji vyriausybė. Bet grubuoniškoji hitlerinė Vokietija visa užgniaužė ir rengė naujus planus Lietuvą įjungti į Vokietiją.

I pogrindį

Kai nepavyko atstatyti nepriklausomos Lietuvos, tuo metu ir buvo sukurtas rezistencinis pogrindis, įkurtas Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, kurio tąsa bei palikuonys ir dabar tebeveikia.

(nukelta į 2 psl.)

Governor proclaims Fraternal Week in Pennsylvania, June 8-14, 1980 — Elmer Charles, president of the Pennsylvania Fraternal Congress, Anthony Novasaitis, chairman of the Governor's Heritage Affairs Advisory Commission, Governor Dick Thornburgh and Harvey Bartle, Pennsylvania Attorney General (standing left to right around podium) meet with officers of the Pennsylvania Fraternal Congress and present and past presidents of Pennsylvania fraternal organizations during proclamation signing ceremonies held in the Governor's Reception Room on May 20 in Harrisburg.

FRATERNAL WEEK IN PENNSYLVANIA

Governor Dick Thornburgh proclaimed June 8-14 as "Fraternal Week" in Pennsylvania during ceremonies held May 20 in Harrisburg to honor the outstanding contributions of fraternal benefit organizations and their ten million members nationwide.

More than 30 leaders of the national fraternal societies of Pennsylvania joined with the Governor, Louis Skeparnias, executive director of the Governor's Heritage Affairs Commission, Anthony W. Novasaitis, chairman of the Commission and Elmer Charles, president of the Pennsylvania Fraternal Societies to witness the proclamation ceremony during which Thornburgh lauded the efforts of the fraternal benefit system.

"through its societies and local units, the fraternal benefit system sponsors many civic, patriotic and charitable activities including scholarship assistance, youth programs and aid to the needy, aged, handicapped and infirm," said the Governor.

"Local lodges and branches are also involved in projects designed to better the community, such as blood bank campaign and drug abuse awareness programs," he added.

Pennsylvania has almost one million members in the National Fraternal Congress of America, an affiliation of 95 fraternal benefit societies with ten million members nationwide.

At the same time, the Governor recognized the patriotic endeavors of the fraternal

shown by their special observance of Flag Day, June 14 in conjunction with annual Fraternal Week.

The fraternal societies are part of the National Fraternal Flag Day Foundation, an organization devoted to keeping alive the memory of Dr. Bernard J. Cigrand, the "father" of Flag Day, through the maintenance of the schoolhouse in Fredonia, Wisconsin, where, in 1885, he held the first known Flag Day ceremony.

After extending his best wishes to all attending the ceremony, Governor Thornburgh urged all citizens to "recognize the outstanding contributions of fraternal organizations and join with them in observing Fraternal Week and Flag Day."

NEW MEMBERS

Catherine K. Pocius and James Sadauckas, Juveniles of Scranton, Pa., enrolled by George Sadauckas, Secretary of Lodge 155.

David Stranch, Juvenile of Plains, Pa., enrolled by John

Kozerski, Secretary of Lodge 212.

John Patrick Pallis, Juvenile, 2 certificates, enrolled by Leonard Pallis, Grandfather. Gene Kudirka of Brooklyn, N.Y., enrolled by Bronius Bobelis, Secretary of Lodges 115 and 135.

John M. Buzako, Millerton, Pa., enrolled by Charles Lisosky, Executive Director.

GARSAS

Published Monthly except July and August
 LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE OF AMERICA
 341 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207 Tel. 827-1351
 Second Class Postage Paid at Brooklyn, N.Y., Post Office
 P.O. Box 32 (71-73 E. Washington, St.), Wilkes-Barre, Pa. 18703

Subscription \$2.00 per year Advertising Rates on Application
 Rašius (straipsnius ir korespondencijas) redakcija taip pat savo nuostatais.
 Neapsauginius rašius grąžina tik paties autoriams prašant.
 \$2.00 of insurance premium per year is applied to subscription of Garsas

IVYKIŲ IR SUKAKČIŲ APŽVALGA

Šimtmetis nuo Antano Tumėno gimimo

Gegužės 1 dieną suėjo lygiai šimtas metų, kai Kurkliečių kaime, Rokiškio apskrityje, gimė Antanas Tumėnas, advokatas, valstybininkas, teisės profesorius, visuomenininkas, tautos rezistencinės kovos dalyvis sovietų ir nacių okupacijos metais. Prof. Tumėnas mirė 1946 metų vasario 8 dieną Austrijoje.

Ant. Tumėno gal svarbiausias įnašas tautos gyvenime buvo jo vadovavimas Steigiamojo Seimo konstitucijos ruošimo komisijai. Konstitucija buvo priimta 1922 metų rugpjūčio 1 dieną. Jam taip pat teko vadovauti Žemės reformos, kaip lygiai daugeliui kitų Steigiamojo Seimo priimtų įstatymų paruošimui. Steigiamojo Seimo konstitucinės komisijos vicepirmininku buvo advokatas Mykolas Slezevičius, valstiečių liaudininkų vadovas. Įdomus sutapimas — abu šie žymūs teisininkai buvo tapę ir Lietuvos ministeriais pirmininkais. Tumėnas pakviestas ministeriu pirmininku 1924 metų birželio mėnesį. Jis vadovavo pirmam vien iš krikščioniškų grupių sudarytam ministerių kabinetui aštuonis mėnesius. Tapęs vyriausybės vadovu, Tumėnas atsisakė iš seimo narių, norėdamas visą laiką skirti vyriausybės darbiui. Jis buvo bene vienintelis Lietuvos ministeris, atsisakęs seimo nario mandato. Pasitraukęs iš vyriausybės ir aktyvaus politinio darbo, Antanas Tumėnas profesoriavo (dėstė Lietuvos konstitucinę teisę), vertėsi advokatura ir dalyvavo visuomeniniame gyvenime. Ilga laiką buvo Katalikų veikimo centro pirmininkas. Nacių okupacijos metais Tumėnas įsijungė į pagrindinio rezistencijos darbą. Iš pradžių veikė katalikų bendrose pastangose priešintis nacių užmačioms, o vėliau dirbo 1943 metų rudenį sukurta Vyriausiam Lietuvos Išlaisvinimo Komitete — Vlike. Teko jam sudurti ir su nacių gestapo tarybomis ir areštu.

Antano Tumėno kolega teisininkas Vytautas Vaitiekūnas "Tėvynės Sargo" žurnale apie Tumėną yra taip pasakęs: "Kaip žmogus, velionis Tumėnas priklausė tai kategorijai žmonių, kurie įprasta vadinti principų žmonėmis. Galima su tokių žmonių išpažįtamais principais nesutikti, galima net su jais kovoti, bet negalima negerbti principų žmogaus. Tumėno pasaulėžiūriniai principai rėmėsi Katalikų Bažnyčios Credo. Tačiau būdamas katalikas, jis lygiai mokėjo gerbti ir kitų kitokių įsitikinimus". (T.S., 1948 m. 4 nr.).

Steigiamojo Seimo 60 metų sukaktis

Gegužės 15 d. sukako 60 metų kai Lietuvos Steigiamasis Seimas susirinko pirmojo posėdžio. Nepriklausomybę atkūrusios valstybės gyvenime tai buvo vienas svarbiausių įvykių. Steigiamasis Seimas — pirmoji šalies gyventojų laisvą norą, visuotiniu demokratišku būdu išrinktoji tautos atstovybė. Tautos atstovybės išrinkimas buvo numatytas jau 1918 metų vasario 16 dieną paskelbtame nepriklausomybės atkūrimo akte. Tada Lietuvos Taryba buvo pareiškusi:

"Lietuvos valstybės pamatus ir jos santykius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti tiek galima greičiau susauktas steigiamasis seimas, demokratišku būdu visų jos gyventojų išrinktas".

Steigiamojo Seimo šaukimo metu Lietuvai vadovavo jau penktas ministrų kabinetas, Ernestas Galvanauskas buvo jo priešakyje, o Respublikos prezidentu buvo Antanas Smetona. Rinkimų įstatymas, paskelbtas 1919 metų gruodžio 2 dieną, užtikrino visiems piliečiams teisę ir laisvę siūlyti kandidatus į Steigiamojo Seimo atstovus, kurie turėjo būti renkami visuotiniu, lygiu ir slaptu balsavimu. Įstatymą paruošė specialioji komisija, kuriai vadovavo teisininkas Petras Leonas, vėliau ilgametis universiteto teisių fakulteto dekanas.

Balsavimo teisę turėjo visi Lietuvos piliečiai, sulaukę 21 metų amžiaus, o kariai galėjo balsuoti būdami ir 17 metų. Kandidatus siūlyti teisę pasinaudojo daugiau kaip 30 politinių grupių ir partijų. Ir taip 1920 metų balandžio 14-15 dienomis visa Lietuva, kvėpavusi laisvės ir nepriklausomybės oru, rinkosi savo atstovybę su dideliu entuziazmu. Balsuotojų dalyvavimas buvo labai didelis. Kai kuriose apskrityse balsavo net 92 nuošimčiai rinkimo teisę turėjusių piliečių. Bendras visame krašte balsavusių vidurkis buvo 85 nuošimčiai. Iš viso buvo išrinkti 112 atstovų iš 86 rinkimų apygardų.

Išrinktų Steigiamojo Seimo narių daugumą sudarė jauni žmonės. Iš 112 atstovų tik 8 buvo vyresni kaip 50 metų. Ketvirtadalis jų buvo jaunesni kaip 35 metų.

Steigiamojo Seimo pagrindinis uždavinys buvo priimti aukščiausią šalies įstatymą — konstituciją. Pirmojo posėdžio jis susirinko gegužės 15 dieną. Jį atidaręs laikinosios vyriausybės vadovu prezidentas Antanas Smetona tada sakė:

"Ši diena yra Lietuvai visų prakilniausia: susilaukėms šios valandos, kada tautos valia, buvusi ilgas amžius prislegta, suvaržyta, vėl iškilė aikštėn ir susidėjo į stiprų, aiškų vienetą... Steigiamojo Seimo rinkimų stingrumas, uolus visuomenės dalyvavimas juose, vaizdžiai vaizdžiausiai parodo, kad nepriklausomybė visam kraštui taip didžiai rūpėjo, kaip rečiau kurioji šaly terpti".

Pirmam posėdžiui pirmininkauti pakviesta Steigiamojo seimo narė Gabrielė Petkevičiūtė savo žodyje jautriai pareiškė: "Ilgą, jau ir be galo sunki buvo mūsų tautos kelionė, kol priėjome laisvės slenktį. Nelengviau klojosi mum, kol atsidurėm tame brangių brangiųjų tautos valios sudarytame nepriklausomybės rūme. Juk ilgiau kaip šimta metų kentėm įvairios rūšies prispaudimą. Mažai tautai... reikėjo be galo daug moralinių jėgų, kad būtų galima pradėti ir, pradėjus kovą — kovoti su priešais, pasiryžusiai mus pasmaugti. Su priešais, laikytais visą žandą ir kitų visokių savo tarnų armijų vienam tikslui — panaikinti, išrauti iš šaknų ir pamatyti visa, kas lietuviška: ir kalba, ir rašta, ir tautos vardas, ir net tautos atminimą. Norėta lietuvių tautos vardą išreikšti iš istorijos lapų".

Išrinktas Steigiamojo seimo pirmininku Aleksandras Stulginskis savo kalboje visų pirma padėkojo jaunimui, stojusiam į šalįs gynybos pajėgas, apgyvenusias neseniai atsteigtą nepriklausomybę. Stulginskio siūlymu, seimas vieninai priėmė tokią nutarimą:

"Lietuvos Steigiamasis Seimas, reikėdamas Lietuvos žmonių valią, proklamuoja esant atstatytą nepriklausomą Lietuvos valstybę, kaip demokratinę respubliką, etnografinė sienomis ir laisvą nuo valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis valstybėmis." Ir tikrųjų tai buvo pakartojimas Vasario 16-tosios akto, dabar tartas valstybės gyventojų išrinktos tautos atstovybės vardu.

Paminėtas Al. Stulginskis

Lietuvių Pedagoginis Institutas gegužės 4 d. Chicagoje surengė buvusio Lietuvos respublikos prezidento Aleksandro Stulginskio mirties dešimtmečio paminėjimą. Pagrindinis kalbėtojas buvo Vytautas Vaitiekūnas, artimai velionį pažinęs, nemažai su juo ir bendradarbiavęs. Stulginskio mirties dešimtmetis sukako jau praėjusių metų rugsėjo 22 d. Minėjimas surengtas tik dabar gal todėl, kad šiomis dienomis išleisti šio žymaus valstybininko atsiminimai. Minėjimo renginyje gausiai paskleisti šie atsiminimai, atspausdinti puošnia knyga.

Naujosios knygos išleidimu daugiausia pasirūpino Stulginskio dukra, dr. Aldona Juozevičiėnė. Įvadė Pedagoginis Institutas paršė velionio asmens apibūdinimą. Štai pora ištraukų:

"Prezidentas Aleksandras Stulginskis buvo išskirtinai šviesi ir tauri asmenybė. Jo gili krikščioniškos meilės, bekompromisinis prisirišimas prie demokratijos principų ir visiškai atsidavimas lietuvių tautai šviečia pačiu gražiausiu pavyzdžiu dabarties ir ateities kartoms. Jis — epochinis asmuo. Jis yra demokratinės kartos sąuola, tos kartos, kuri savo pečiais išnešė Lietuvą iš vergijos glūdos ir laisvę ir nepriklausomybę... Stulginskio prezidentavimo laikotarpis pasižymėjo ypatingu kūrybingumu ir demokratijos suvokimu... Jis buvo tapęs lietuviškojo valstybingumo gyvųjų simboliu, kurio nepalaužė nei Sibiro kančios".

Stulginskio atsiminimai atvežti iš Lietuvos, kai dar buvo gyvas jų autorius. Jie prasideda Stulginskio jaunystės ir baigiasi nepriklausomybės pradžia. Knygos leidėjai apgailestauja, kad tik tiek atsiminimų buvo gauta, tačiau Institutas yra pasirūpęs išleisti visą seriją knygų apie Aleksandrą Stulginskį.

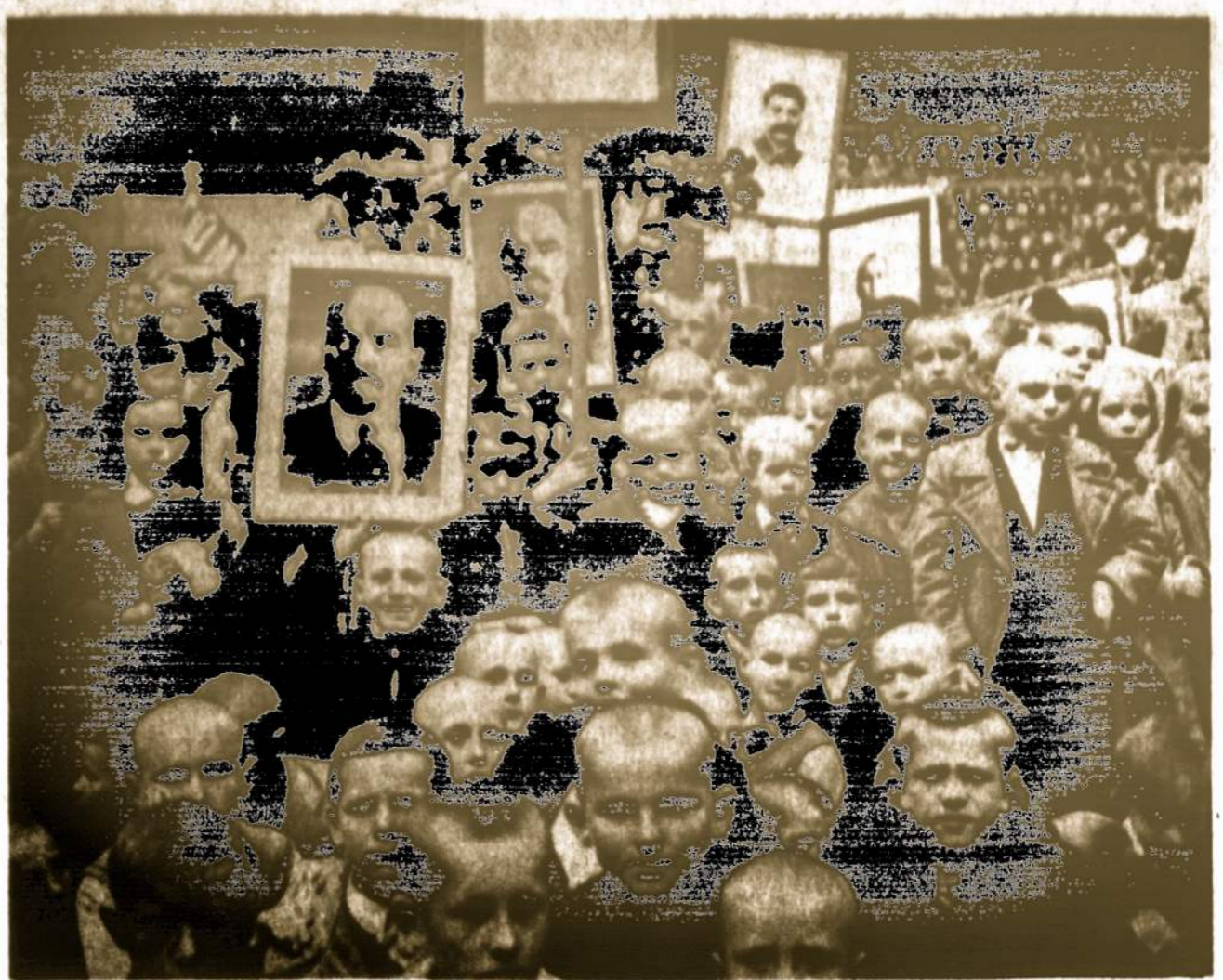
105 metalo nuolaukų mirties

Gegužės 29 dieną suėjo 105 metų, kai mirė vyskupas Motiejus Valančius (1801-1875), įžymusis Lietuvos katalikų Bažnyčios vadovas, ganytojas, rašytojas, istorikas, liaudies švietėjas, žmonių blaivintojas, asmens ir tautos teisių gynėjas. Valančiui tikrųjų ir daugiausiai prasmingų apibūdinimų, kurių jam nešykšti objektyvūs istorikai.

Vaclovas Biržiška vienoje savo paskaitoje Vytauto Didžiojo universitete Vytautą ir Valančių pavadino didžiausiais lietuvių tautos politikais.

Labai neįtikėtina ir net koku vartoti sovietinę Lietuvos spaudą ypač pastaruoju metu — jos puslapiuose sieksiniai straipsniai minint Lenino gimimo 110 metų sukaktį, ir visiška tyla apie Valančių, tikrą liaudies sūnų, artėjantį jo mirties šimtas penkis metams.

Apie Valančiaus reikšmę lietuvių tautos gyvenime leiskime liudyti bent dviem šviesiems, buvusiems jo priešams: Vilniaus generalgubernatoriaus grafas Baranovas savo pranešime carui 1867 metais rašė: "Valančius... savo veikla, energija ir atkakliumu nusipelnė žmonėse ypač didelį pagarbą... Ilgalaikis vyskupas Valančiaus valdybos pasižymėjo charakterio tvirtumu ir puikia taktika... Paženkant dvasininkus įvairiomis

Kai Lietuva buvo Sovietų Sąjungos okupuota 1940, visi buvo varomi į įvairius mitingus, kur turėjo išreikšti padėką Stalinui už "išvadavimą". Čia matome Kauno pradžios mokyklos mokinius, suvarytus į tokį "padėkos" mitingą. Nuotr. V. Augustino

40 METŲ LIETUVOS OKUPACIJAI

(atkelta iš 1 psl.)

Partizaninis karas

1944 metų rudenį vėl į Lietuvą grįžo bolševikai ir kraštą užėmė, įjungė į Sovietų Sąjungą. Dabar prasidėjo didelis partizaninis karas, lietuviai visokiais būdais priešinosi. Ilgas ir nuostolingas buvo tas karas, bet ir jis pamažu išblėso, nes niekas nesuteikė pagalbos, nebuvo jokių vilčių, kad štai greitai baigsis okupacija. Priešingai Vakarų nuolaidžiavo sovietams, ir jie tik žygiavo, tik plėtėsi.

Kiek užėmė naujų kraštų, kiek sudarė satelitinių vyriausybų. Praeitų metų gruodžio gale griebe Afganistaną, dėl kurio kilo didelis triukšmas visame pasaulyje. Tik dabar pasaulis, o taip pat ir Amerika tikrai pamatė, kad Sovietų Sąjunga yra grobuoniška. O kur buvo pasaulis anksčiau, kai Sovietai užpuolė Lietuvą ir kitus Baltijos kraštus? Jeigu tada būtų stipriai reagavę, tai Sovietų Sąjunga nebūtų drįsusi taip plėšikauti.

Po 40 metų

Lietuvoje išaugo didžiulė rezistencija visai okupacijai. Sovietai tikėjosi peraukletti jaunąją kartą ir paversti, kad ji būtų ištikima sovietų valdžiai. Bet įvyko kitaip. Užaugo jaunoji karta su giliu lietuvišku patriotiniu nusiteikimu. Ir tas patriotinis sąjūdis plečiasi. Tauta vis labiau ir labiau įsitraukia į kietą ir tylią kovą su okupantu. Pasipriešinimas tiek sustiprėjo, kad leidžiama nemaža pagrindinio spaudos. Tokia Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika išgarsino Lietuvą visame pasaulyje.

pareigom, jis nušalindavo dvarininkiskąjį elementą ir papildydavo dvasininkijos sudėtį iš valstiečių tarpo... Jis atnaujino daugelį apleistų bažnyčių ir, priešingai įstatymui, be jokio leidimo pastatė daug naujų bažnyčių ir koplyčių. Visa vyskupija tapo jo minčių vaisiumi ir jo valios produktu".

Kauno generalgubernatorius Obolenskis savo pranešime carui 1868 metais tvirtino: "Kauno gubernijoje gyventojų charakteris visai skirtingas. Jie yra dievobaimingi ir linkę į religinį fanatizmą. Visi gyventojai yra lietuviai ir nėra jokios vilties tikėtis, kad net tolimoje steityje galima būtų laukti gyventojų suartėjimo su vietpataujancia Rusijoje nacija arba cerkve". (Citatos paimtos iš Stasio Ylos "Vardai ir veidai") j. b.l.

saulyje ir parodė, kaip ten pažėdžiamas žmogaus teisės.

Išvijoje lietuviškoji veikla šiek tiek blėsta, bet daugelis pagrindinių organizacijų išlaikė savo kovingumą ir savo entuziazmą. Amerikos lietuviai čia ypatingai uoliai dirbo ir dirba. Čia veikia Alta — Amerikos Lietuvių Taryba, sukurta antrojo pasaulinio karo metu, veikia Balfas, plačiai reikiasi Lietuvių Bendruomenė, ramovėnai, šauliai ir kitos organizacijos. Jų visų tikslas vienas ir tas pats — atstatyti Lietuvos nepriklausomybę.

Praėjo 40 metų. Lietuvos nepriklausomybės idėja nesumažėjo, bet tik padidėjo, padidėjo

pastangos Lietuvą išlaisvinti. Pavergtas kraštas, atsilaukęs prieš sovietinį spaudimą, nori būti laisvas. Ir visa išeivija deda visas pastangas, kad Lietuva vėl būtų tarp pasaulio valstybių laisva ir nepriklausoma ir kad jos vėliava plevėsuotų prie Jungtinių Tautų New Yorke.

Gyvendami laisvėje, negalime nurimti, turime padėti Lietuvai ir jai dirbti. Rašykime laiškus kongresmanam, senatoriam, gubernatoriui, spaudai, radijo stotim. Visur ir visada priminkim, kas atsitiko su Lietuva su Afganistanu. Kada tai ekspansijai ir okupacijom bus galas? Tad nelikime nuosalyje, kai visi žygiuoja į vieną tikslą — nepriklausomybę.

LIETUVIAI PASAULYJE

— Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys, kurių centras yra Putname, Connecticut, neseniai išrinko naują vienuolijų vadovybę. Sesuo M. Aloyza išrinkta vienuolijų vadove, o šios seserų jos patarėjomis: sesuo Bernadeta Matukaitė, sesuo Ona Mikailaitė, sesuo Augusta Sereikytė, sesuo Paulė Savickaitė, sesuo Margarita Bareikaitė ir sesuo Teresė Mieczkowskai.

— Vasario 16 gimnazijoje šiuo metu dirba 22 mokytojai ir auklėtojai, 10 tarnautojų bei darbininkų ir 2 kuratorijos valdybos nariai. Mokosi apie 60 mokinių. Mokyklos ir bendrabučio reikalavimai 1979 išleista 843,596 DM. Vieno mokinio mokymas ir išlaikymas kainavo 14,000 DM per metus. Iš federalinės vokiečių vyriausybės gauta 440,000 DM, Baden-Wuertembergo — 110,000 DM, Vokietijos katalikų vyskupo konferencijos — 38,000 DM, vokiečių įstaigų už nesenai iš Lietuvos atvykusių mokinių išlaikymą — 30,000 DM, mokinių tėvų ir aukų iš JAV, Kanados ir kitų kraštų lietuvių — 225,596 DM.

— Lituanistikos seminarai šią vasarą vyks anglų arba lietuvių kalbomis. Pirmasis seminaras anglų kalba vyks liepos 27 — rugpjūčio 1. Septintasis seminaras lietuvių kalba vyks rugpjūčio 3-17. Abiejų seminarių reikalavimai kreiptis adresu: PLJS Ryšių centras, Attn. Mindaugas Plesky, 5620 South Claremont, Chicago, Ill. 60636.

— Aukuras, Hamiltono lietuvių teatras, gegužės 4 paminėjo savo veiklos trisdešimt metų sukaktį Jaunimo Centro salej.

— Los Angeles lietuvių jaunimo grupė, vadovaujama rež. Danutės Barauskaitės, pereinantis metais paruošė įdomų spektaklį "Viva, Europa". Tai vaidybos, šokių, muzikos, dainų ir skaidrių pynė. Gegužės 3 šis spektaklis buvo pakartotas San Francisco mieste. Clevelande su juo bus lankomasi birželio 28, o Chicagoje jis bus suvaidintas birželio 29 ir liepos 3.

— Europos lietuviškųjų studijų savaitė įvyks rugpjūčio 9-16 Innsbrucke, Tiroly, Haus der Begegnung, Tschurtschenthalerstr. 2. Registruotis pas Ireną Joerg, A-6473 Wennis, Tiroly.

— Pranutei Laučkaitei-Domanskienei Michigano universitetas Ann Arbor gegužės 3 suteikė filosofijos daktaro laipsnį iš pedagogikos ir psichologijos.

— Lietuvių Jaunimo Sąjunga laiškais ir telegramomis remia kun. dr. Jurgio Šarausko, šiuo metu dirbančio valstybės departamente, Washington, D.C., kandidatūrą į delegaciją, kuri bus siunčiama į Madrido konferenciją.

— Romualdas Giedraitis—R. Spalis, rašytojas ir mokytojas, gegužės 14 mirė Hamburgo ligoninėje. Buvo gimęs 1915 spalio 11. Vilniaus universitete įsigijo literatūros mokytojo diplomą. Aktyviai reikėsi skautuose, priklausė prie Neo-Lithuania korporacijos. Pokario metais įsikūrė Anglijoje, mokytojavo anglų gimnazijoje, dalyvavo lietuviškoji veikloje, bendradarbiavo spaudoje.

— Laureato Jurgio Gliandos romanas "Agonija" anglų kalba planuoja išleisti Lietuvos Šaulių Sąjungos Tremties centro valdyba. Knyga jau verčiama. Laukiam paramos iš šaulių kuopų ir pavienių asmenų.

LIETUVIAI POLITINIAI KALINIAI, KANKINAMI BEPROTNAMIUOSE

Šiomet sueina 40 m. nuo Maskvos įvykdytos Lietuvos okupacijos. Artėja ir didžiųjų birželio tremimų minėjimai. Okupantai bolševikai Lietuvą tebeleiko žiaurioji priepaudoj. Tai rodo ilgi sąrašai kalėjimuose ir psichiatrinėse ligoninėse laikomų lietuvių politinių kalinių.

Cia pateikiame sąrašą psichiatrinėse ligoninėse laikytų ar tebekankinamų lietuvių, kad prisimintume tuos mūsų tautos kankinius savo susirinkimuose ir keltume jų kanciją kitataučių spaudoj, radijui.

1. **BOGDANAS**, suimtas 1945, kalintas įvairiose Rusijos koncentracijos stovyklose bei psichiatrinėse ligoninėse, 1976 dar buvo kalinamas: 215280 Smolenskaya obl., g. Sychevka, uch. Ya 0 100/5.

2. **BUTKUS DONATAS**, etnografinio muziejaus Lietuvos tarntautojas, orientalistas, sovietinėje Azijoje, Ulan Udėj 1972.XI nuteistas, išvežtas priverstiniam "gydymui" į nervų kliniką.

3. **CIDZIKAS PETRAS**, g. 1944, Vilniaus universiteto studentas, apkaltintas platinimu patriotinių eilėraščių, LKB Kronikos, antisovietinių lapelių, skatinančių grąžinti demokratiją ir raginančių pastatyti paminklą stalinizmo aukom. 1973 uždarytas į Černiachovskio (Isruties) psich. ligoninę. Grįžo. 1979. VIII.23 dalyvavo demonstracijoje Maskvoj ir pasirašė 45 pabaltiečių memorandumą.

4. **ČECHANAVIČIUS ARVYDAS**, g. 1949.VI.12. 1973 suimtas Kaune už pogrindinės spaudos platinimą, kalintas Černiachovskio (Isruties) psichokalėjime. Po 2 metų perkeltas į Naujosios Vilnios psich. ligoninę. 1979.I.25 išleistas. 1979.VII.23 dalyvavo demonstracijoje Maskvoj ir pasirašė 45 pabaltiečių memorandumą. 1979.XI.9 vėl suimtas už "neteisėtą telefono jungimą savo bute", uždarytas N. Vilnios psich. ligoninėje, 1980 pradžioje išvežtas į Černiachovskio spec. psich. ligoninę.

5. **GALECKAITĖ JURATĖ**, kilusi nuo Biržų, 1972 suimta, kad vienioje demonstracijoje pasirodė apsiautusi lietuviška veiliava. Kalinama ir "gydoma" psich. ligoninėje Sibire.

6. **GRIGAS ROMAS**, g. 1958 Vilniaus univ. stud., už Lenino bareljefo įmetimą į Nerį suimtas 1977.I.23 ir uždarytas N. Vilnios psich. ligoninėje 6-ame skyriuj. Uždarytas už protesto veiksmą, nesant nė krislo psichinio sutrikimo.

7. **JAUGELIS BRAUNAS**, a. 40 m., g. JAV, inž., po karo su tėvais išv. į Sibirą, grįžęs du kartus buvo suimtas ir uždarytas psich. ligoninėje už prašymą emigruoti, kaip JAV piliečiui, į JAV. 1978.XI.16 vėl išvežtas į psich. ligoninę Kaune, Kuzmos g.

8. **JONAITIS EGIDIJUS**, moksleivis, Vilnius, už sovietinių vėliavų nuplėšimą nuo Vilniaus elektrografijos instituto 1977.XI uždarytas į psich. ligoninę.

9. **KARALIŪNAS VOLDEMĀRAS**, už pogrindinės spaudos platinimą, darbininkų raginimą streikuoti ir atsisakymą soviet. pilietybės 1975 suimtas, išv. į Černiachovskio psich. ligoninę ir ten kalinamas bei "gydomas" specialiaje psichokorpusse. Psichiatrai pasiskundė jo giminėm, jog jis nuolat meldžiasi ir sakosi atliekąs Dievo valią. Ten 1979 vasarą buvo blogai paveiktas dėl priverstinių injekcijų.

10. **KIRŠNAUSKAITĖ ZITA**, d. Stanislovo, g. 1950, gyv. Rygoj, Latvijoje, adventistė, buvo 9 mėn. uždaryta psich. ligoninėje. Antrą kartą suimta 1978.XII.1 ir vėl ten uždaryta. Ligoninės adresas: Latvian SSR, Riga, Aptiekas iela 1.

11. **KLIŠAUSKAS HENRIKAS**, g. 1929.VII Samtarskių k. Musninkų vls., Ukmergės aps., inž., bėdamas IV klasės

gimnazistu, 1945.V.9 suimtas, gruodžio mėn. karinio NKVD tribunolo Ukmergėje nuteistas 10 metų, bausmę atliko Komit ATSR, Ižmos raj. (miško kirtime), vėliau Inoje anglies kašyklėj. 1954.VII.21 išleistas. Irkutskėje baigė inž. institutą 1961, apgynė diplominį darbą. Grįžo į Lietuvą. Dirbo Kauno statybos treste Nr. 2 kaip gamybos skyriaus viršininkas. Apie pastebėtus sukčiavimus pranešė kontrolei. Nukentėjusiųjų apskūstas saugumui. 1976.II.13 suimtas, 1976.IX.29 išv. į Černiachovskio spec. psichiatrinę ligoninę priverstiniam "gydymui". Ten vadovauja statybos darbam, o vakarais uždaromas ligoninėje. 1978.XII.14 pervestas į 3-čią skyrių audėju. Adresas: 238100 Kaliningradskaya oblast, Gorod Chemiakhovsk, psichiceskaya bolnica, USSR.

12. **KRIŠCIŪNAS PRANAS**, g. 1928, 1971/72 uždarytas į psich. ligoninę: Vilnius, MTP-4 P/D 12/11, Lith. SSR.

13. **KVEDARAITĖ EMILIJĀ** (Vincio Mykolaičio Putino žmona), Vilnius. Sugauta atvežusi kryžių pastatyti ant Putino kapo. Kryžius atimtas, ji suimta, paskelbta nervų ligone ir uždaryta ligoninėje, nors niekada nervais nebuvo pakrikusi.

14. **LAŽINSKAS VYTAUTAS**, suimtas 1972.X.10. Internuotas N. Vilnios psich. ligoninėje.

15. **MAJAUSKAS VLADAS**, g. 1947, už tautinė vėliavos iškėlimą 1972 nuteistas ir uždarytas psich. ligoninėje.

16. **NAUDŽIŪNAS BRONIUS**, s. Zigmo, 10 m., 1948 išv. į Sibirą, po kiek laiko grįžo į ok. Lietuvą, 1972.VI.4-1972.VII.29 buvo psich. ligoninėje N. 15, Maskvoj. Grįžo į Lietuvą, suimtas išbuvo Pravieniškųjų darbo stovykloj 1972.XII.3-1973.XII.3. Nuo 1974.XI.19 iki 1974.XII.19 buvo psich. ligoninės 1-ame skyriuj Vilniuj, Vasaros g. No. 5. 1975 atvyko į Kanadą.

17. **PAŠKAUSKIENĖ ANGELE**, d. Antano, Jurbarkas, Raseinių apskr., bėdama moksleivė, 1962.XI buvo tardoma ir teisiama už pagaminimą ir platinimą atsišaukimų, raginančių kovoti už nepriklausomą Lietuvą. Kaune psich. ligoninėje buvo "gydoma" nuo antisovietinės propagandos aminezinu, teiztinu ir kitkuo. Po 2 mėn. atiduota tėvų globai. 1974 pabaigoj suimta, kalinta Vilniaus saugume ir Lukiškių kalėjime, ten jai vėl buvo leidžiamas aminezinis injekcijos, kurios iššaukė širdies sutrikimus. 1975.IV aukščiausias teismas, kaip nepakaltinamą, nuteisė specialiam gydymui neribotam laikui. Perkelta į Kauno psich. ligoninę.

1976.VII tėvų pastangomis grįžo namo. Jos vyras susirado kitos ideologijos moterį. Liko su 2 mažamečiais vaikais. Saugumiečių persekiojama, vėl gydydėsi Jurbarko ir Vilniaus ligoninėse. 1979.VIII.23 dalyvavo demonstracijoj Maskvoj, pasirašė 45 pabaltiečių memorandumą, reikalaujantį atsukti 1939.VIII.23 pasirašytą Ribbentropo-Molotovo paktą.

18. **POŠKIENĖ BIRUTĖ**, trijų vaikų motina, mokyklos kiemsargė, Kaunas, Demokrataj g. 36-1. Už religinius įsitikinimus atleista iš darbo ir, nors prokuroro ir buvo pabrėžta jos gera sveikata, 1974.X.29 uždaryta psich. ligoninėje Kaune, Kuzmos g. 75. Čia ji gavo dideles dozes stiprių vaistų, kurie paveikė jos regėjimą ir sukėlė smarkų raumenų skausmą.

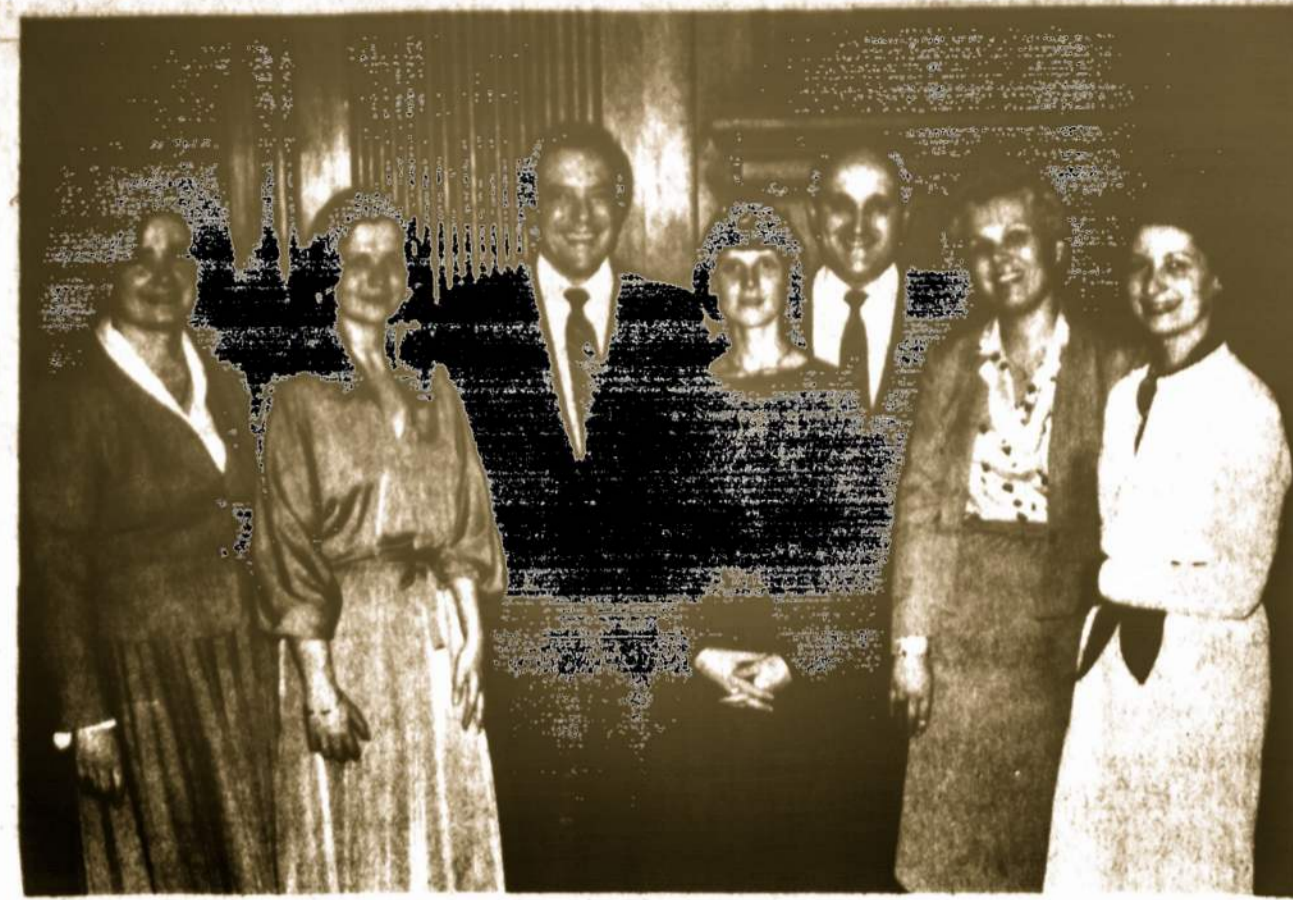
19. **STATKEVIČIUS ALGIRDAS**, g. 1923, gydytojas. 1951 nuteistas 25 m., išleistas anksčiau. 1970 suimtas už prašymą knygos "Visuomenės gyvenimo abėcėlė" ir laikytas psich. ligoninėje. 1979.VIII.23 dalyvavo demonstracijoj Maskvoj ir pasirašė pabaltiečių memorandumą. Nuo 1979 rudens Lietuvos Helsinkio grupės narys. 1980 suimtas.

20. **SUMAUSKAITĖ**, suimta 1976, kalinta N. Vilnios psich. ligoninėje, 1-ame skyriuj.

21. **TAMONIS MINDAUGAS**, g. 1940.VIII.28 Vilniuj, inž., chemikas technologas, techn. mokslų kandidatas, nuo 1969 Paminklų konservavimo instituto chemijos laboratorijos katedros vedėjas, poetas, vedęs, 2 vaikų tėvas. Už savo įsitikinimus, už atsisakymą kryžkalny restauruoti paminklą sovietinei armijai ir reikalavimą pastatyti paminklą nukentėjusiem Stalino kulto laikais, 1974.VI.17 uždarytas Vilniaus psich. ligoninėje (Vasaros g. 5). Chemikalai jam atnešė 18 komos būklių. Gydyt. Vaičiūnienė (rusė) jam leido tokias dideles insulino dozes, kad jos iššaukdavo šoką. Netekęs sąmonės, sulėidus gliukozej, pradedavo ją atgauti, blaškytis, dėl to keliom valandom būdavo prižiūrimas prie lovos. Po 3 mėn. nežmoniško "gydymo" palaužta sveikata paleistas namo. 1975.VI.27 vėl buvo uždarytas psich. ligoninėje. Po mėnesio paleistas. Nepakėlusį sūnus nelaimės, 1975.VI.29 širdies priepuoliu mirė jo motina. 1975. XI.5 Mindaugas Tamonis paslaptingomis aplinkybėmis žuvo po traukinio.

22. **ZUBAVIČIUS**, išv. į SPPS PSYCH. instit.

23. **ŽYPRĖ ALGIRDAS**, s. Prano, g. 1927.VII.7 Pakalniškių k., Skuodo vls., Kretingos apskr., gimn. mokinys, nuo 1944 rusų okupacijos, motiną išvežus į Sibirą, slapstėsi, vėliau veikė partizanuose, 1956, pasinaudojęs amnestija, dirbo Kaune prie statybos darbų. 1958.I.4 suimtas, IV.23 Vilniuj nuteistas 25 m., kalintas Mordovijos konc. stovykloj. 1973.X.13 uždarytas

Philadelphijos LB darbuotojos priėmimo pas kongresm. Charles F. Dougherty, kuris rūpinasi Lietuvos diplomatinės tarnybos tęstinumu. Iš k. Roma Česonienė, Jūratė Stirbienė, respublikonų partijos centro komiteto pirm. Bill Brock, Danutė Muraškaitė, kongr. Charles F. Dougherty, Philadelphijos LB apylinkės pirm. Teresė Gečienė ir JAV LB Visuomeninių reikalų tarybos narė Dalia Jakienė.

NAUJŲ KRATŲ IR AREŠTŲ BANGA OKUP. LIETUVOJ

Kunigų Alfonso Svarinsko ir Sigitto Tamkevičiaus butuose balandžio 19 buvo padaryta krata. Bent dvių kitų tikinčiųjų teisėm ginti komiteto narių kunigų butuose irgi buvo padaryta krata, bet suėmimų nebuvo. Balandžio 15 jie buvo perspėti, kad, jei ir toliau veiks, tai gali būti suimti ir apkaltinti platinimu medžiagos, kuri šmeižia sovietinę valstybę ir visuomenę.

Julijui Sasnauskui sudaryta atskira nuo Terlecko byla, kuriai duotas numeris 82. Atrodo, kad jam primetama mažesnė kaltė negu Terleckui. (Elta)

LIETUVIAI PASAULYJE

— Vysk. Liudas Povilonis, balandžio 10 atvykęs iš okupuotos Lietuvos į Romą, ir apsigyvenęs Villa Lituania, buvo susirgęs plaučių uždegimu. Paguldytas ligoninėm, pasveiko ir gegužės 31 grįžo Lietuvon.

— Pasaulio Lietuvių Bendruomenė ir Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga praėjusiais metais sudarė sąlygas Simui Kudirkai birželio mėnesį aplankyti lietuvių kolonijas Pietų Amerikoj. Šį birželio mėnesį jis vyks į Australiją, kur lankysis Sydneyje, Adelaidėje, Melbourne, Perth, Canberoje ir kitose lietuvių kolonijose. Adelaidėje ir Melbourne Simas Kudirka dalyvaus bendrai pabaltiečių rengiamuose Lietuvos, Latvijos ir Estijos 40 metų okupacijos sukakties minėjimuose.

— II-ųjų Pasaulio Lietuvių Dienų ruošos klausimam aptarti gegužės 13 įvyko PLB valdybos narių posėdis, kuriame svarstyta PLD apimtis ir organizacinio komiteto pirmininko klausimas. Posėdžiui pirmininkavo PLB valdybos vykd. vicepirmininkas Vaclovas Kleiza. II PL Dienos įvyks 1983 Chicagoj.

— Muz. Alfonso Mikulskio 50 metų muzikinės veiklos ir Čiurlionio ansamblio gyvavimo 40 metų sukaktis minint, gegužės 4 JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė Ingrida Bublėnė įteikė muz. A. Mikulskui 1980 metų 1000 dol. muzikos premiją. Šia premija Kultūros taryba norėjo atžymėti ir pagerbti muz. Mikulskį už jo nuopelnus Lietuvos liaudies dainos ir muzikos kelime ir įsiungime į bendrą muzikos meno puoselėjimą. Šios muzikos premijos mecenatas yra Lietuvos Fondas.

— Tautinių šokių šventėj Chicagoj liepos 6 dalyvaus keli liaudies instrumentų ansambliai. Tai Čiurlionio, vad. Alf. Mikulskio, Montrealio, vad. Andriaus Lapino, Toronto, vad. Leonardo Kalnausko, du ansambliai iš Chicago, vadovaujami Balio Pakšto ir Emilijos Sakadolskienės.

— Lietuvos vyčių metinis seimas šiemet įvyks rugpjūtio 6-10 Bostone.

KRONIKOS NR. 40 SKIRTAS LAPIENIUI

Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos 40 numeris, pasiekęs ir Darbininko redakciją, yra "skiriamas Vladui Lapieniui už meilę Bažnyčiai ir Tėvynei". Šio numerio data — 1979 m. spalio 19 d. Iš viso 83 puslapiai.

Pačioj pradžioj minimas Vengrijos kardinolo Laslas Lekajaus viešnagė Lietuvoj 1979 spalio mėn. Vos tam vizitui praėjus, Darbininko skaitytojam perdavėm iš okupuotos Lietuvos atėjusius asmeninius įspūdžius, o dabar apie tai pasisako ir Lietuvos K. B. Kronika. Kituose Kronikos puslapiuose išreiškiama baimė dėl Lietuvos ordinarų laikysenos.

Gana daug vietos skiriama Angelės Ramanauskaitės teismui. Ji buvo kaltinama organi-

MIRĖ NADAS RASTENIS

Baltimorėje gegužės 10, šeštadienį, 11 v.r. mirė Nadas Rastenis, poetas, visuomenės veikėjas, advokatas.

Buvo gimęs 1891 sausio 17 Stagalienu kaime, Linkmenų valsčiuje, Švenčionių apskrityje. Į Ameriką atvyko 1911, dirbo medvilnės audyklose, 1918-19 tarnavo JAV kariuomenėje, 1921 baigė Huntingtono aukštesniąją mokyklą Bostone ir 1924 Bostono universitete baigė teisės mokslus. 1925 persikėlė į Baltimorę ir ėmė verstis advokata, 1935-36 advokatavo Clevelande. 1943-46 buvo pirmas lietuvių atstovas Marylando legislaturoj Annapolyje.

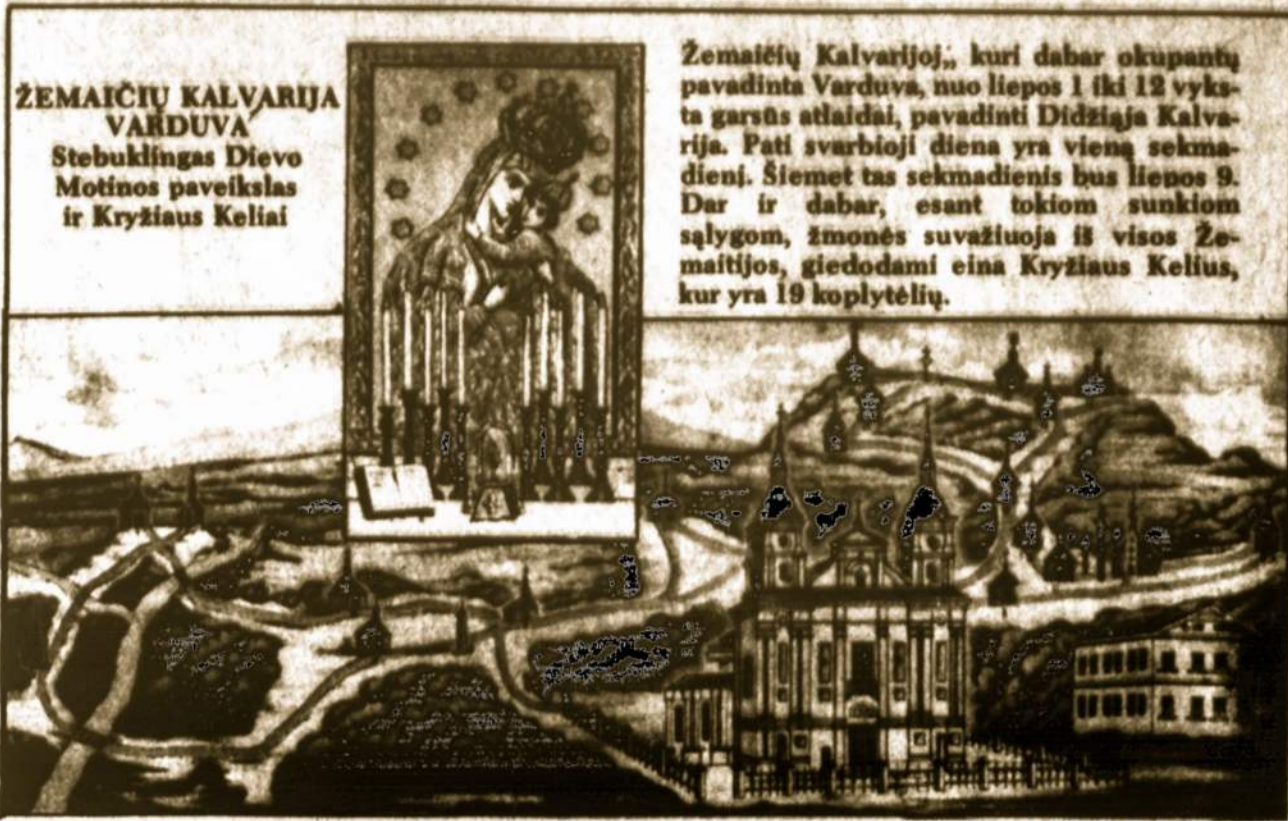
Į lietuvišką visuomeninę veiklą įitraukė 1912, veikė įvairiose tautinėse sąjungose, Balfe, buvo Liet. Rašytojų draugijos narys, kadaise dalyvavo choruse, vadinimuose.

Eiles pradėjo spausdinti nuo 1917, į anglų kalbą vertė lietuvių autorius, išvertė Baranausko Anykščių šėlį, Donelaičio Metus. Išspausdino eilėraščių rinkinį Trijų rožių šventė 1955, iliustruota autoriaus.

Šeštoji lietuvių pasaulio lietuvių tautinių šokių šventė įvyks gegužės 6 Chicagoj, International Amphitheatre. Čia vaizduojamas šios šventės oficialus ženklas, paruoštas dail. Ados Subavičienės.

ZEMAIČIŲ KALVARIJA VARDUVA
Stebuklingas Dievo Motinos paveikslas ir Kryžiaus Kelias

Zemaičių Kalvarijoje, kuri dabar okupuota, pavadinta Varduva, nuo liepos 1 iki 12 vyks garsūs atšvaitai, pavadinti Didžioji Kalvarija. Pati svarbiausi diena yra vienas sekmadienis. Šiomet tas sekmadienis bus liepos 9. Dar ir dabar, esant tokiom sunkiom sąlygom, žmonės suvažiuoja iš visos Zemaičijos, giedodami eina Kryžiaus Kelius, kur yra 19 koplytelių.

KAS TOJI ŽEMAIČIŲ KALVARIJA?

Lietuvoje leidžiama pagrindinė spauda labai dažnai mini Zemaičių Kalvariją, šventovę, į kurią žmonės važiuoja iš tolimiausių vietų melstis. Kur ji yra ir kokia jos istorija?

Zemaičių Kalvarija yra Zemaičijoje, nuo Telšių į šiaurės vakarus. Anksčiau ji vadinosi Gardais. Minima Mindaugo raituose. Ten buvo pilis ir romuva — šventovė.

Zemaičius apkrėstijus ir įkūrus Alsėdžių parapiją, Gardai priklausė Alsėdžiams, buvo jų filija. Zemaičių vyskupas Jurgis Tiškevičius, kuris dar buvo ir grafas, buvo uolus vyskupas, rūpinosi visą vyskupiją sukrėščioninti. Jis įkūrė visą eilę vienuolynų. Į Gardus parkvietė vienuolis dominikonas. Mėgo šią vietovę ir ją išskyrė iš kitų tarpo. Čia jis pastatė savotišką Kryžiaus Kelius — Stacijas. Įprastinės sta-

cijos turi 14 vietų, o čia net 20 vietų. Laukuose ant kalniukų pastatė 19 koplyčių, iš Jeruzalės parvežė šventos žemės, visus Kryžiaus Kelius išarė jaunuom karvaitėm ir pats atvežtą šventąją žemę išbarstė. Suvaadinęs zemaičių didikus ir valstybės senatorius, pats pirmą kartą apėjo tuos Kryžiaus Kelius. Koplytelės pastatytos primena Kristaus nueitą kančios kelią Jeruzalėje. Vienam kunigui įsakė parašyti giesmes bei maldas. Tą vietovę paskui per seimą pavadino Zemaičių Kalvarija.

Tai buvo 1638 metais. Toks vardas išlaikė per 300 metų. Toks vardas nepatiko bedieviškam komunizmui ir bolševikams. Dabar tą vietovę jie pavadino Varduva, nes per miestelį bėga upė Varduva.

Dominikonai iš Romos atgabenė stebuklingą Dievo Motinos paveikslą, ir vietovę prieš

šimtmečius pagarsėjo. Liepos pradžioje, nuo liepos 1 iki 12, yra didieji Kalvarijos atšvaitai. Pati didžioji atšvaitų diena yra pirmas liepos sekmadienis po liepos 2.

Suėję žmonės apeina Kryžiaus Kelius, giedodami ir maldas kalbėdami. Ilgai meldžiasi prie stebuklingo Dievo Motinos paveikslas.

Komunistai visokiais būdais bandė sustabdyti žmonių keliones, bet nepavyko. Tūkstančiai eina iš visų kraštų į šią stebuklingą vietą, ypač dabar, kai ten žmogus neturi nei laisvės, nei paguodos. Tenai randa bent paguodą.

Ypač daug žmonių buvo 1976 metais, kai Amerika minėjo savo 200 metų sukaktį. Tąsyk liepos 4 kaip tik ir buvo sekmadienis. Žmonės bent tokiu būdu parodė pagarbą ir meilę Amerikai.

Nuotraukos iš 1976 metų Zemaičių Kalvarijoje. Kairėje — bažnyčios vidus pamaldų metu, dešinėje — žmonės eina Kryžiaus Kelius, išeina iš Nukryžiuojimo koplyčios.

IŠ JAV L. BENDRUOMENĖS VISUOMENINĖS VEIKLOS

JAV LB visuomeninių reikalų taryba aprūpino visus LB vienetus dr. Bronio Kaslo paruošta brošiūra anglų kalba. Ją pristatė 1939-41 metų nacinės Vokietijos — Sov. Sąjungos slaptybių protokolai Pabaltijo valstybių užgrobumo ir pasidalinimo tikslu. Brošiūra ypač tinkama pateikti amerikiečių spaudos darbuotojams ir pasiūsti JAV kongreso nariams.

Juozo Kejelio JAV LB tarybos nario, laišką redakcijai balandžio 16 išspausdino Los Angeles Times dienraštis. Autorius skaitytojus supažindina su politinio nario Mikhaile Suslov ir jo žiaurumais prieš lietuvių tautą, malšinant rezistentus antrojo pasaulinio karo metu.

Algimantas Gureckas, JAV LB ryšininkas Washington, JAV gynybos departamento kvietimu su žmona Virginija dalyvavo Arlingtone kapinėse gegužės 9 įvykusiame pagerbime amerikiečių karių, žuvusių Irane. Iškilimų metu kalbėjo prezidentas J. Carter.

Danutė Muraškaitė, iš Philadelphijos, perėtos kadencijos JAV LB krašto valdybų ėjusi narė socialiniam reikalams pareigas, įsijungė į JAV LB leidžiamą biuletenio Bridges redakcinę kolektyvą. Ji dirba veterinarų administracijoje, eidama bibliotekininkės pareigas.

Adv. Alexander Epstein, žydų B'nai B'rith Anti-Defamation lygos kultūrinės komisijos pirmininkas, JAV LB visuom. reikalų tarybos pirm. Alg. Gečiui atsiuntė laišką, kuriame reikiama pasitenkinimą New Yorke įvykusių lietuvių-žydų pasitarimu ir bandymu "statyti tiltus tarp lietuvių ir žydų bendruomenių". Jis taip pat informuoja, jog Lygos komisija ruošia pranešimą spaudai, kuriame bus minimi bendradarbiavimo planai.

Philadelphijos lankantis respublikonų partijos nominacijos JAV prezidentus besiekiančiam gubernatoriui Ronald Reagan, JAV LB krašto valdybos vicepirm. Aušra Zerr buvo pakvies-

ta dalyvauti jo palydoj. Vykdamas iš vieno priėmimo į kitą, A. Zerr turėjo progą gub. Reagan supažindinti su Amerikos lietuvių rūpesčiais ir jam priminti Lietuvos pavergimą ir lietuvių kančias okupanto priešpaudoj. Pažymėtina, kad gubernatoriui Reagan taip pat lydejo JAV senatorius Richard S. Schweiker, etninė-tautinių studijų įstatymo autorius.

Lietuvos diplomatinės tarnybos testinimo išlaikymu nuosirdžiai besisielojęs kongr. Charles F. Dougherty laimėjo respublikonų partijos nominaciją antram terminui. Laimėjimas pasiektas maža balsų persvara pirminiuose rinkimuose, partijai atsiskius remti Dougherty dėl jo vykdomos akcijos reformuoti miesto respublikonus. Partijos išstatytas kandidatas palaikė jo ir tuo kongr. Dougherty prestižas žymiai pakilo. Eilė LB visuomeninių reikalų tarybos narių ir pavienius lietuvių buvo aktyviai įsijungę į šią rinkiminę kampaniją, todėl tenka laukti dar di-

SOVIETIJOS GYVENTOJŲ SURAŠYMO DUOMENYS

SSSR centrinei statistikos administracijai paskelbus gyventojų surašymo duomenis, galima susidaryti tikslesnį vaizdą apie nerusų tautų pastangas išsaugoti savo tautinį pobūdį ir atsipirti rusifikacijos grėsmel.

Pagal oficialius duomenis, 1979 metais 80% Lietuvos gyventojų buvo lietuviai — palyginus su 80.1% 1970 metais. Išeina, kad lietuvių nuosimtis tėvynėje beveik nepasikeitė. Iš viso Lietuvoje 1979 m. buvo 3,392,000 gyventojų (iš jų 2,712,000 lietuvių). Lietuvių natūralus prieauglis Lietuvoje gausnis negu rusų, gudų ar ukrainiečių, kurių padaugėjo "imigracijos" dėka. Rusų skaičius paaugo nuo 268,000 1970 metais iki 303,000 1979 metais. Žydų per tą laiką sumažėjo aštuoniais tūkstančiais. Smarkiai padidėjo skaičius lietuvių, laikanti rusų kalbą savo "antrąja kalba": nuo 35.9% 1970 m. iki 52.1% 1979 m. Už Lietuvos ribų Sovietų Sąjungoje 1979 m. buvo 139,000 lietuvių.

Kaimyninėje Latvijoje padėtis blogesnė. Latvijų nuosimtis sumažėjo nuo 56.8% 1970 m. iki 53.7% 1979 m. Dar labiau aliamuoja faktas, kad tarp 1970 m. ir 1979 m. priaugo tik 2000 latvių, t.y. 250 kasmet. Per tą laikotarpį rusų skaičius Latvijoje pašoko 116,000 — dabar jų Latvijoje jau 821,000. Netrukus latviai gali tapti mažuma savo tėvynėje.

Panašūs pavojai gresia ir Estijai, kur rusų ir ukrainiečių skaičius padidėjo estų sąskaiton. Tarp 1970 ir 1979 m. estų nuosimtis savo respublikoje sumažėjo nuo 68.2% iki 64.7%, o rusų pakilo nuo 24.7% iki 27.9%. Šiuo metu Estijoje yra 948,000 estų ir 409,000 rusų. Estų natūralus prieauglis, kaip ir latvių, labai žemas.

Gudai tebesudaro daugumą savo respublikoje (80%), bet rusų nuosimtis ir ten padidėjo nuo 10.4% 1970 m. iki 11.9% 1979 m. Ukrainos gyventojų, laikanti rusų kalbą savo gimtąja, padaugėjo nuo 28.12 iki 31.15% (Elta)

desnio kongr. Dougherty palankumo lietuvių reikalams.

Rimas Cesonis, JAV LB visuom. reikalų darybos narys ir prez. J. Carteriui perrinkti Pensilvanijos komiteto narys, balandžio 22 dalyvavo komiteto surengtame priėmime Carterio kampanijos vadovui ambasadoriui Richard Strauss. R. Cesonis šiuo metu rūpinasi ponios Carter kvietimu į JAV LB rengiamą VI-ąją tautinių šokių šventę Chicagoje.

Washingtono respublikonų žinių agentūros reporterės Lucille Craft straipsnį apie Lietuvos pasiuntinybę Washingtono išspausdino Waterburio, New Haveno ir kitų miestų laikraščiai. Straipsny autorė rašo apie pasiuntinybės pirmąsias dienas, jos problemas, atliekamus darbus ir iškelia JAV Lietuvių Bendruomenės pastangas, rūpinantis finansinio saugumo pasiuntinybės užtikrinimu ir diplomatinės reprezentacijos tsa. Kelias atvejais cituoja JAV LB visuom. reikalų tarybos pirm. Algimanto Gečio pasisakymus ir iškelia Pensilvanijos sen. John Heinz ir kongr. Charles F. Dougherty pastangas, rūpinantis Lietuvos diplomatinės tarnybos ilgamečiu išlikimu. Straipsniui rinkdamas žinias, L. Craft lankėsi Lietuvos pasiuntinybėje ir kalbėjosi su Lietuvos atstovu dr. St. Bačkui.

Jono Talandžio, šeštosios lietuvių tautinių šokių šventės rengimo komiteto pirmininko, nuotrauka drauge su kongresmanu Edward J. Derwinski ir lietuvių amerikiečių respublikonų federacijos pirm. Anatolijum Milėnu buvo išspausdinta pirmame puslapyje tos federacijos leidžiamame biuletene.

L.K. Susiv. Direktorių Taryba ir Konstitucinės Komisijos

Direktorių Taryba

Dvasios Vadas: Msgr. Jonas Balkūnas, P.A., 556 - 68th Avenue, St. Petersburg Beach, Fla. 33706. Tel. 813 367-2523 (367-2408).

Prezidentas: adv. Thomas E. Mack, 11 West Union St., Wilkes-Barre, Pa. 18702. Tel. Office — 1-717-822-1145; Home — 1-717-472-3680.

Viceprezidentas: Juozas B. Laučka, 9610 Singleton Dr., Bethesda, Md. 20034. Tel. 1-301-530-5631.

Sekretorius: Pranas J. Katilius, 1059 Blair Ave., Scranton, Pa. 18508. Tel. Office — 1-717-823-8876; Home — 1-717-342-3619.

Išdininkė: Leokadija Donarovich, 37 Eldon Ave., Landsdowne, Pa. 19050. Tel. 1-215-626-2409.

Izdo Globėjai: Dr. Vladas Šimaitis, 2951 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Tel. 1-312-436-7878.

Vito A. Yucius, 52 Shady Dr., W. Pittsburgh, Pa. 15228. Tel. 1-412-563-2754.

Dr. Kvotėjas: Dr. Albert J. Valibus, 136 E. Bennet St., Kingston, Pa. 18704. Tel. 1-717-288-1212.

Direktoriai: Bronius Bobelis, 212 Elderts Lane, Woodhaven, N.Y. 11421. Tel. 1-212-647-6637.

Albina Poškienė, 6606 So. Washtenaw Ave., Chicago, Ill. 60629. Tel. 1-312-434-2374.

Saulius Kuprys, 1806 So. 49th Ct., Cicero, Ill. 60650.

Konstitucinės Komisijos

Labdarybės komisija: Patricia Mack, Heatherhill, Bear Creek, Pa. 18602; Joan Baranosky, 106 W. Brady St., W. Wyoming, Pa. 18644.

Spaudos-Informacijos: Stasys Garliauskas, 1949 Hubbard, Detroit, Mich. 48209; Jurgis Sadauckas, 119 S. Rebecca, Scranton, Pa. 18504; Alena Miškinytė, 62 Wilfred, Pittston, Pa. 18640.

Statutų komisija: Pranciška Katilienė, 1059 Blair Ave., Scranton, Pa. 18508; St. Lukoševičius, 1935 W. 7th St., Brooklyn, N.Y. 11223; Michael Baranosky, 106 W. Brady St., W. Wyoming, Pa. 18644.

Teismo komisija: Juozas Giedraitis, 10 Barry Dr., E. Northport, N.Y. 11721; Dr. Petras J. Jokubka, 3528 So. Archer, Chicago, Ill. 60609; Marijona Kozerskienė, 35 Hilldale Ave., Wilkes-Barre, Pa. 18705.

Jaunimo komisija: Thomas E. Mack, Jr., Heatherhill, Bear Creek, Pa. 18602; David Donar, 37 Elton Ave., Landsdowne, Pa. 19050; Romas Mancevičius, 77 Douglas Str., Hartford, Conn. 06106.

Garsas liepos ir rugpjūčio mėnesiais nebus leidžiamas. Tai ilgametė tradicija. Lietuvių Katalikų Susivienijimo Amerikoje vadovybė ir Garsa redakcija visiem mūsų Susivienijimo nariams ir skaitytojams linki malonių ir poilsingų atostogų!

NAUJAS POGRINDŽIO LEIDINYS — PASTOGĖ

Užsienio spaudą pasiekė naujas pagrindinio leidinys iš Lietuvos — Pastogė, Nr. 1.

"Pastogė yra skiriama tiems, kurie nori laisvai kurti", rašo žurnalo leidėjai įžanginiame straipsny. "Būti laisvu — tai tokia pat natūrali žmogaus būseną, kaip ir kvėpuoti. Ir smaugiam nerūpi teoriniai samprotavimai. Jis nori vieno — giliai įkvėpti, kvėpuoti..."

"Būti laisvu meno žmogui — tai ne tik mesti iššūkį išorinei cenzūrai, bet visų svarbiausia nugalėti savyje klatingiausią menininko priešą — vidinį cenzūrą."

Artėjant šeštajai lietuvių tautinių šokių šventei, JAV LB krašto valdybos pirm. Vytautas Kutkus artimam bendradarbiaujai ir dažnai tariasi su tos šventės energingų rengimo komiteto pirm. Jonu Talandžiu, tautinių šokių instituto pirm. Galina Gobiene, leidinio redaktorium Jonu Bariu, loterijos vadovu Edwardu Lapu, šventės bilietų platinioja Gene Rimkiene, baliaus vedėja Sofija Džiugiene ir, žinoma, su savo atstovu Modestu Jakaičiu. Į šeštosios lietuvių tautinių šokių šventės garbės komitetą iš Bendruomenės yra pakviesti PLB pirm. Vytautas Kamantins ir šie kraštų valdybų pirmininkai: JAV — Vytautas Kutkus, Kanados — Jonas Simanavičius, Vakarų Vokietijos — Andrius Šmitas, Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos — J. Aikis, Australijos — Vytautas Nevenuskas ir Brazilijos — Jonas Tatarūnas. Visų tų kraštų tautinių šokių grupės dalyvauja šeštojo lietuvių tautinių šokių šventėje.

Išvyką į Australiją organizuoja Pasaulio Lietuvių Bendruomenė. Išskrendama 1980 gruodžio 19, grįžtama 1981 sausio 10.

zorių, daugeliui mūsų jau įdiegtą, kontroliuojantį kūrinio gimimą dar pasąmonėje..."

Gyvai, dinamiškai kultūrai — rašo Pastogė — yra svarbu ne galutinis rezultatas, ne objektyvacija, o kultūrinis nusiteikimas, valia kūrybai, galingas kūrybinės įtampos aktas. Gi anonimiškumas, pasitraukimas į savo kūrinio šešėlį — ne bėda, o greičiau jaunos kultūros tikrumo požymis. Nežinomi buvo viduramžių katedrų statytojai, beveik nežinomas savo amžininkam buvo ir mūsų Daukantas.

Pastogė rūpi suteikti pastogę tiems, kurie nori nevaržomi kalbėti ir kurti... Pastogė neapsiriboja kokiais nors iš anksto nustatytais ideologiniais ar sroviniiais rėmais, kviesdama visus... Pastogė yra atvira visiem, kas jaunas ne tik amžiumi, visiems, kuriem rūpi Lietuva...

Pirmajame Pastogės numery yra pateikiama prieš keletą metų nužudyto poeto Mindaugo Tamonio straipsnis "Ešame" ir keletas jo eilėraščių. Minėdamas Tamonio tragiškos mirties trečiajais metais, žurnalas straipsnį baigia taip:

"Mindaugas Tamonis ir Romas Kalanta, ir tie, kurie bus po jų, — tai stulpai, žymintys pokarines jaunosios Lietuvos nueitą kelią. Jie — tai mes, jie mūsų, ir mūsų — visiem laikam."

Knygnešių atminimui leidinys yra skirtas Vincento Rimšos rašinys "Juodosios žvaigždės". Poetas Mykolas Šilaitis pateikia keletas eilėraščių. Leidinys supažindina skaitytojus su prancūziškai rašiusiu žymiuoju lietuvių poetu Oskaru Milašium. Pateikiama Algio Galinio studijos apie Milašių pirmoji dalis ir paties Milašiaus kūrinį pavyzdžiai. Paskutiniuose puslapiuose Pastogė skelbia Juliusa Guobos atvirlaiškį Romualdui Granauskui.

GARSAS • Lithuanian U.S. Alliance of America

English Section

BALTS DEMAND RELEASE OF YOUTH "KIDNAPPED" BY KGB

Case No. 58
Compared to Nazi Practices

The protest of 16 Lithuanians and 3 Estonians against the KGB arrests of a 20-year old Lithuanian activist contains a description of Case No. 58 — a code name for the recent KGB offensive against the flourishing samizdat and political activism in Lithuania.

To:
Chairman of the USSR
Supreme Soviet;
USSR General Procurator
Rudenko;
Amnesty International.

On December 11, 1979, a group of security agents led by Adomaitis forced their way into the residence of Julius Sasnauskas in Vilnius. They refused to show a detention warrant and took him to the KGB building in Vilnius. As it turned out during the subsequent house-search, these shameful actions of the security agents were conducted under the cover of Case No. 58, which has already become notorious. This case has served as a pretext for more than 14 searches in Lithuania, Estonia and Moscow; many individuals were interrogated and Antanas Terleckas, a noted defender of human rights, was arrested.

Case No. 58 — Throwback
to Stalin's & Hitler's
Practices

Case No. 58 has been initiated to deal with the "production, possession and dissemination of literature of anti-Soviet character". Such phrasing brings back to mind the bestialities of the "witch-hunts" at the time of Stalin's tyranny. The initiation of this case contradicts the international obligations of the USSR to grant its citizens the basic human rights, including the freedoms of conscience, of convictions, of expression, of the press, as well as the right to receive and to disseminate information in all possible ways. The Final Act of the Conference of the European States in Helsinki, the Universal Declaration on Human Rights, the pacts concerning Political Freedoms — these are the documents which the USSR has solemnly pledged to observe, and which do not divide freedoms into "soviet" and "anti-soviet". Therefore, the very initiation of such a case is illegal and criminal. The fact that this crime is being committed by the KGB, the procurator's office, or some other state agency, brings into an even sharper focus the danger this criminal activity poses to society and arouses a just indignation of decent people.

Such illegal arrests can be characterized only as kidnaping. Similar arrests were made in Hitlerite Germany under Hitler's decree known as Nacht und Nebel (Night and Fog); their ultimate outcome was the verdict of the Nuremberg International Tribunal against the authors and perpetrators of such a "legal" practice. This lesson of history is a reminder that one may not invoke laws that run counter to humanity and international law.

Arrested for Denouncing
an International Crime

Since Julius Sasnauskas was kidnapped in connection with case No. 58, the real causes of his repression are clear. Julius Sasnauskas has signed the Appeal of the 45 Balts, addressed to the world public opinion and condemning the criminal Molotov-Ribbentrop Pact. This Pact served as a basis for the secret agreements about the division of the territories of Lithuania, Latvia, Estonia, Poland, Finland and Romania between Hitler's Germany and Stalin's USSR. Since such agreements amount to crimes against humanity, Sasnauskas not only had the right, but it was also his duty as a decent human being to demand that the results of the Molotov-Ribbentrop Pact and of the subsequent secret agreements be liquidated in Lithuania.

The fact that V.M. Molotov, a participant in one of the worst crimes in human history, has escaped Ribbentrop's fate and is now protected by the state, makes it clear why no means were spared in the case of Sasnauskas. We demand that not Sasnauskas, in whom Molotov's crimes aroused an indignation, but Ribbentrop's colleague Molotov be taken to court as an international criminal who cannot invoke the statute of limitations.

Arrested Youth Seriously Ill

The crime against Julius Sasnauskas is truly horrifying, since this twenty-year old youth is gravely ill and even has been discharged from the army because of meningitis. All those who know Julius Sasnauskas

agree that he is a young man of rare decency and moral purity. The KGB reprisals against him indicate that the very concept of justice is now in danger. It is a challenge to people's faith in all moral values.

Filled with indignation, we demand the immediate release of Julius Sasnauskas who has been kidnapped by security agents; the cancellation of the shamefully notorious Case No. 58; an immediate court action against the authors and perpetrators of illegal actions, beginning with the Procurator of the Republic, Kairelis, who gave his blessing to the criminal repressions; as well as the exposure and court action against V.M. Molotov, guilty of major crimes against humanity in signing the predatory pact with Ribbentrop.

We simultaneously address ourselves to the world community, to all people of goodwill, asking for their support in the defense of a victim of a loathsome crime — Julius Sasnauskas. The supporters and defenders of the criminal Molotov-Ribbentrop Pact must not be allowed to mock human rights.

Lithuania
December 16, 1979

Signatures: Vytautas Bogušis, Algirdas Mastulionis, Leonora Sasnauskaitė, Andrius Tučkus, Petras Cidzikas, Jonas Protusevičius, Mart Niklus, Enn Tartu, Juri Kukk, Rimantas Matulis, Algirdas Statkevičius, Ona Lukauskaitė - Poškiene, Jonas Petkevičius, Jadvyga Petkevičienė, Mečislovas Jurevičius, Kęstutis Subačius, Genutė Šakalienė, Vladas Šakalys, Albertas Žilinskis.

BALTIC DISSIDENTS SUFFER FROM SOVIET PRE-OLYMPIC CRACKDOWN

Juri Kukk was arrested on a street in his home town Tartu on March 13. A few days later, on March 19, followed the arrest of Mart Niklus. In an interview that Niklus gave to Lawrence Elliot of the *International Herald Tribune*, March 1-2 issue, Niklus asks: "Why is the government so aggressive just before the Olympics — Afghanistan, 40 arrests in the last few months, international relations at their worst?" Niklus says that a Kremlin coup is not inconceivable, with the new clique heaping blame on a discredited Leonid Brezhnev.

David K. Willis, Moscow correspondent of the *Christian Science Monitor* in his article titled "What's behind Kremlin crackdown" (March 18, 1980) says, in part: "Detente is in tatters. The Moscow Olympic Games are scheduled for July despite the boycott movement. The SALT II treaty is stalled by an anti-Soviet swing to the right in and out of the US Senate. Soviet hopes for lower US trade tariffs are out the window for the moment. Add all these facts together, and you come up with reasons why the

Kremlin has been cracking down hard on Soviet dissidents in the last few months, and why it has reduced Jewish emigration by 25 percent in the last two months... As Western diplomatic sources here see it, the Carter administration has lost any leverage it might have had over the Kremlin to ensure that dissidents are treated humanely. The Soviets no longer feel SALT and trade concessions are on the diplomatic boil and about to be granted. "The Soviets want dissidents out of the way before Olympic tourists try to contact them", says one veteran diplomat, "and now they see no reason to hold their hand". The latest issue in the Communist Party journal *Komunist* carries a long article which in part attacks dissidents as spies and propaganda agents for the CIA. It was written by the man who is deputy to KGB chief Yuri Andropov — his first deputy chairman, Semyon Tsvigun.

Also Peter Reddaway in his article on pre-olympic purges in the *New York Review of Books*, March 20 issue, cautions

Summertime in Lithuania. Painting by C. Janušas.

THE "FASCIST" LABEL — HISTORY MOSCOW STYLE

The Communist Party media in Lithuania is putting a special emphasis on the so-called "fascist" character of the political system of independent Lithuania during 1926-1940. The "fascist" label is displayed incessantly in articles and books dealing with Lithuania's recent history. The guidelines for the use of this terminology obviously originates in Moscow: a recent eulogy of the late Justas Paleckis (Tiesa, Vilnius, January 29, 1980), signed by Brezhnev, Suslov and others, speaks of the "fascist" coup of 1926 and of Paleckis' "anti-fascist" activities during 1926-1940.

The "fascist" label, of course, does not make sense. Most historians characterize the political and social system of Lithuania in that period as a mixture of liberalism and authoritarianism with a strong national base.

Moscow's Attempt to
Conceal Own Crimes

The reasons for Moscow's "fascist"-mongering are not difficult to discern. The occupation of Lithuania is easier sold abroad if the Soviet regime is presented as having replaced a "fascist" regime. Methodic denigration and blackening of the independence period aims to disorient the younger generation and to undercut support for the constantly growing national and religious movement. By crying "fascist", Moscow also hopes to detract attention from its own enormous crimes against the Lithuanian people.

East Europeans Disagree
with "Fascist" Label

Of special interest is the fact that some historians in the East European countries, the Soviet Union, and in Lithuania itself have publicly denied that "fascism" existed in independent Lithuania. This "deviation" was given special attention in the Lithuanian CP theoretical monthly *Komunistas* (Vilnius, May, 1978). An editorial article entitled "Concerning Fascism in Lithuania" stated that such "opponents" of the "correct view" are to be found "mainly among the historians of Poland's People's Republic who investigate the political history of the Central and Eastern European countries as well as in books of a general character by Soviet historians". The latter include the tenth volume of the *Soviet Universal History* and the third volume of the *History of the Second World War*, which calls the

those who are against the Olympic boycott (for some of them maintain that the Olympic games in Moscow will provide an opportunity to meet the Russians) — to be aware of the high price the Soviet regime demands of its dissidents for it.

Lithuanian, Latvian and Estonian regimes overthrown in 1940 "not fascist, but pro-fascist".

Disagreeing Historian
Set Straight

According to *Komunistas*, the culprit among Lithuanian historians was M. Tamošiūnas. In his review of the book, *The Fascist Regime in Lithuania* by I. Lempertas (published in the *Yearbook of Lithuanian*

History, July 14, 1977), Tamošiūnas agreed with those who did not believe that fascism existed in Lithuania. *Komunistas* chastized him for this "mistake" and told him that he could not have been more wrong.

The Central Committee of the Lithuanian CP gave its approval to the *Komunistas* view in the November 1978 issue of the monthly. Herman Goring once said that he would decide who was a Jew, and who was not. In a typical totalitarian fashion, it is Moscow and its officials who decide who was or is "fascist". (Elta)

BALTS IN THE PRESS

Western interest in the Baltic countries must be rising — for how else to explain several lengthy articles that recently appeared in various prestigious publications?

"Return to Estonia" — a 27 page long article by Priti Vesilind, with 30 photographs by Cotton Coulson, in the April issue of the *National Geographic*. Staff writer Vesilind describes the country, its people and its problems in an evenhanded manner (although this article evoked strong Soviet protests). Vesilind, who left Estonia as a child during WW II, felt that the country has retained a spirit of individuality and pride in accomplishment.

"Shabby but still a window on the West" — an article by Michael Binyon that appeared in the *London Times*, March 28 issue. The author apparently spent long enough time in Riga to learn the real attitudes of Latvians against the new-

comers from other republics; some Latvian history, and even some of their black humor. At times, his article becomes a bit too flattering, for ex., he reports 18 working Lutheran churches in Riga, plus 14 Orthodox, 16 Catholic churches and a synagogue.

"The Baltic States: in custody", by William Atwood, in April issue of *The Atlantic*. The author — a former publisher of *Newsday*, and former US Ambassador to Kenya and to Guinea, had done some preparations before his trip, as the following sentence proves: "Collectivization helped reduce grain production in half, milk by 40%, and meat by 35% between 1940 and 1950..." — and yet, somehow along the way he falls prey to the cute and clever Intourist guides whose tasks include to provide plausible explanations to quizzing questions. As a result, his article contains not only questionable facts but also attitudes.

TWO MEMBERS OF HELSINKI GROUP ARRESTED

Algirdas Statkevičius, member of the Lithuanian Helsinki Group, was arrested on February 14, 1980, in Vilnius. His arrest was first disclosed by *USSR News Brief* (Brussels, No. 5, 1980). The 56-year old physician was first arrested and tried in 1951, when he was accused of participation in the Lithuanian freedom movement. He was charged with violating Article 58 of the Soviet Penal Code and spent five years in the Gulag camps. In May, 1970, Statkevičius was again arrested for writing three books: *Critique of the Communist Manifesto*, *Conclusions from Sociological Research in Lithuania*, and *The ABC of Social Life*. The court punished him with a "cure" in a psychiatric hospital. Released after two-and-one-half years, he worked as a physician in a first-aid station in Vilnius. On August 23, 1979,

Statkevičius signed a Memorandum of 45 Balts, condemning the Stalin-Hitler Pact. Last year he joined the Lithuanian Helsinki Group and signed its Documents Nos. 18 and 19, protesting against the arrests of Antanas Terleckas and Tatjana Velikanová. The KGB searched his apartment on October 3, 1979.

Reliable sources report from Lithuania that another member of the Lithuanian Helsinki Group, Mečislovas Jurevičius, was seized in the Šiauliai bus terminal. Documents of the Helsinki Group were confiscated during a search of his apartment. Prosecutor Jočys charged Jurevičius with a violation of article 199, para. 3 of the LSSR Penal Code. He was told that he violated the public order by organizing a procession to the Hill of Crosses. (Elta)

CATHOLIC COMMITTEE MEMBERS REPEATEDLY HARASSED

Recent reports from Soviet Lithuania state that the homes of Fr. Alfonsas Svarinskas and Fr. Sigitas Tamkevičius were searched on April 19, 1980.

Fr. A. Svarinskas and Fr. S. Tamkevičius have been repeatedly harassed by security police on account of their activities within the framework of the Catholic Committee for the Defence of Believers' Rights in Lithuania. The CCDBR was established on November 13, 1978 in Lithuania to call attention to the persecution of believers and discrimination against the Church by the Soviet state.

The state authorities seemingly tolerated the activities of the CCDBR until mass public support for the Committee's goals surfaced in the form of statements of solidarity issued in Lithuania during the beginning of 1979 and signed by 522 priests and 2 bishops.

Svarinskas and Tamkevičius were both summoned by the prosecutor's office and warned

that they would be charged under Article 68 paragraph 1 of the Lithuanian SSR Criminal Code, if they continued their campaign of "anti-Soviet agitation and propaganda". Sentencing under Art. 68 par. 1 carries a maximum sentence of seven years imprisonment with up to five years in exile.

The latest known threats of arrest against Svarinskas and Tamkevičius occurred on April 15.

Reports state that at least two other homes of CCDBR members were searched on April 19.

The Catholic Committee for the Defense of Believers' Rights is made up of five charter members:

Alfonsas Svarinskas, Lithuanian SSR, 234422 Raseinių Region, Viduklė, Saltinio g. 1.

Sigitas Tamkevičius, Lithuanian SSR, 234290 Vilkaviškio Region, Kybartai, Darvino g. 12.

Jonas Kauneckas, Lithuanian SSR, 235610 Telšiai, Pionierių g. 51.

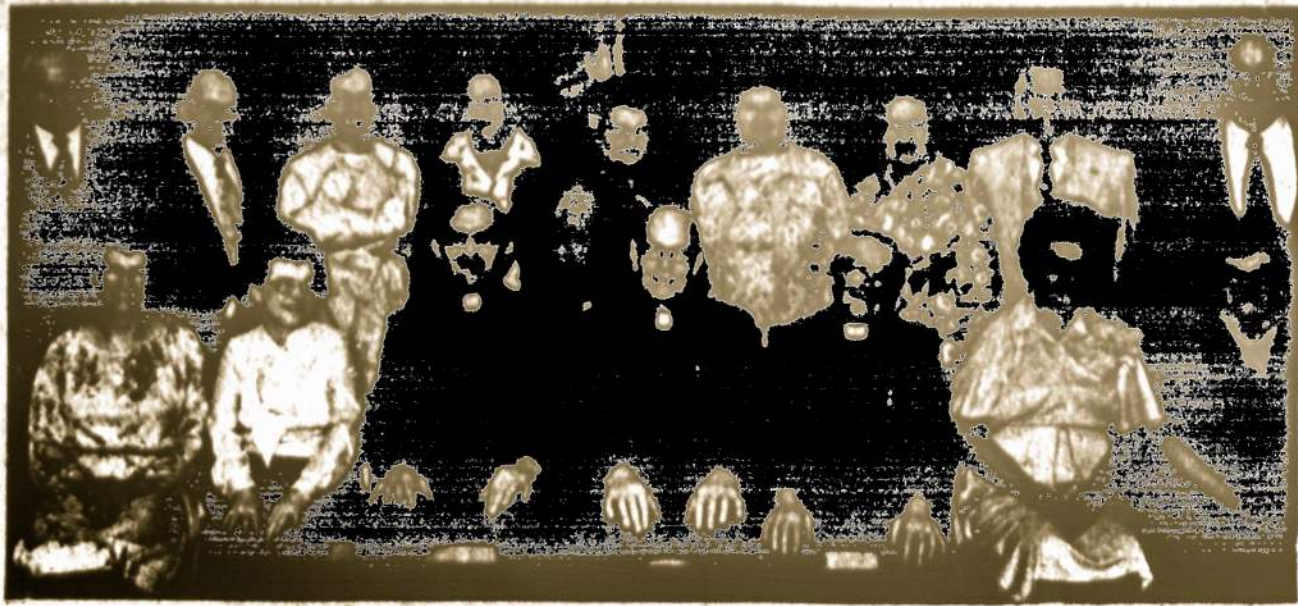
Vincas Velavičius, Lithuanian SSR, 235915 Skaudvilė, Tauragės g. 17.

Juozas Zdebskis, Lithuanian SSR, 234560 Lazdijų Region, Šlavantai.

Vytautas Skuodis, born March 21, 1929 in Chicago, Illinois and arrested in Soviet Lithuania January 9, 1980, announced prior to his arrest that he was the sixth member of the CCDBR. In an appeal to religious believers in Lithuania issued from Vilnius on November 25, 1979, he proposed that his book — *Spiritual Genocide in Lithuania* — be adopted as an official document of the CCDBR.

During the course of an eleven hour search conducted at his apartment in Vilnius, Vandentiekio g. 44 bt. 4 on November 24, 1979, the manuscript of his book was confiscated. The book, an analytical study of Soviet atheistic literature published from 1940 to 1979, was said to portray the Soviet system in an unfavorable light.

L. I. S.

Knights of Lithuania, Pittston Council 143, held a dinner-dance recently at St. Casimir's Church Hall.

Pictured, first row, from left, Sophie Patrick, Helen Piragas, Rev. Joseph Sibillano, Rev. Peter Alisaukas, Rev. William Wetzel, Oblate missionary, Ann Challan, Ann Walatkas. Second row, Charles Dajnowski, John Wisnosky, Annamari Sewatsky, Helen Butsvage, Genevieve Dajnowski, Dorothy Banos, Paul Patrick, Leo Butsvage.

SWEDISH PRESS SHOWS RISING INTEREST IN LITHUANIA

"An international commission is now visiting Iran. When will the United Nations form a commission to investigate Soviet Union's crimes against the Baltic nations?" This question by *Upsala Nya Tidning* (March 4, 1980) is typical of the rising number of voices about the Baltic states in the Swedish press.

"It is strange that the Baltic states, so close to us on the map, are so distant from our minds," writes Karl Beijbom in the liberal daily *Goeteborgs-Posten* (March 3, 1980). He insists that the Swedes should be ashamed of their stand to-

ward the Baltic States. The "betrayal" to the Soviets of Baltic citizens, who had been forcibly conscripted into the German army, will remain "probably the darkest chapter in Swedish postwar history — as unforgettable as it is inexcusable." According to Beijbom, the Swedish government's quick recognition of the annexation of the Baltic States remains "incomprehensible", among others, because of Sweden's so-called policy of "active neutrality" whose cornerstone is the small nations' right to freedom and national self-determination.

Beijbom goes on to emphasize that "empires do not last forever" and that countries occupied by the great powers do experience a rebirth. He urges the Swedes to protest incessantly "against the continuing occupation of the Baltic States, against the suppression of national cultures, and against the violation of human freedoms and rights." During the Vietnam war, the Swedish parliamentarians unanimously condemned the United States; today they should make a joint statement to the effect that the Soviet annexation of Estonia, Latvia and Lithuania contradicts international law, the United Nations' regulations, and the Helsinki agreements." (Ela)

FROM UNDERGROUND "AUŠRA"

THIS IS HOW BOOKS ARE PUBLISHED

K. Širvintas (pseud.) writes that the constant self-praise of the regime about the "flourishing culture" and "huge circulation" of books in Lithuania is belied by the fate of some important publishing ventures. The series "Library of Lithuanian Studies" by the "Vaga" publishing house is noted for limited circulations, especially for Lithuanian classics. Some of them, as the 19th century poet Baranaukas, have been heavily censored for an "alien ideology", although he criticized the tsarist Russian oppression. The two-volume *History of Lithuania* by Albertas Kojeļavičius-Vijūkas (1609-1677) was to be published in commemoration of the 400th anniversary of the Vilnius University. Some Party officials, however, discovered that the book was too critical of tsarist Russian imperialism. The type was broken up and some people in the "Vaga" publishing house were punished. The entire "Library of Lithuanian studies" has now been "buried". The *Dusburg Chronicle* and the writings of Jonas Bretkūnas, although ready for publication, will not see the light of the day. The selected pedagogical writings of the great Czech humanist Komenský (Comenius) were published in 1974, in a circulation of 3000. However, not a single copy was sold. Again, the censors discovered that Komenský urged that man be educated as "God's

last and most perfect creation". The book ended up in a paper factory, except for a few copies that were sent to emigre Lithuanians as proof of the regime's broadmindedness.

RUSSIFICATION OF THE LITHUANIAN AGRICULTURAL ACADEMY

Directives about the improvement of the learning and teaching of the Russian language were discussed by the board of the Lithuanian Academy of Agriculture, on February 27, 1979. The board resolved to have some courses taught in Russian next year. Each student will have to write a project or a report in Russian. An extensive resume in Russian will be required for the thesis leading to a degree.

LITHUANIAN CATHOLIC ALLIANCE FOUNDED 1886

The Lithuanian Catholic Alliance is a Fraternal Benefit Society incorporated under the laws of the State of Pennsylvania with its Home Office located in Wilkes-Barre. It was organized November 22, conducted solely for the mutual benefit of its members and their beneficiaries — not for profit — and operated on a lodge system with a representative form of government. Representatives are the delegates elected by members to represent the lodges at a Supreme Legislative Body or Convention. A convention legislates and regulates the activities of the Alliance and elects the Officers and Directors (Board of Directors).

MORE NEWS ON THE SEARCHES AND ARRESTS OF APRIL 17 IN SOVIET LITHUANIA

Latest reports from Soviet Lithuania indicate that intensive searches by Soviet security police were conducted at the homes of 3 priests and 15 women, allegedly involved in the production of the samizdat journal, *The Chronicle of the Catholic Church in Lithuania*. The *Chronicle* has been documenting the violation of human rights in Soviet Lithuania since 1972. Attempts by Soviet authorities to squelch the *Chronicle's* publication have proved unsuccessful. Lithuania is the only predominantly Roman Catholic republic in the Soviet Union.

Two of the fifteen women searched are known to have been arrested. Genė Navickaitė was arrested in the village of Kybartai on April 17 for duplicating issue No. 42 of the *Chronicle*. Ona Vilkaukaitė was arrested on April 18 for doing the same in the Bagota parish rectory.

thesis leading to a degree. Some Komsimol meetings will be conducted in Russian. "Love for the Russian language" and its importance will be fostered in the Lithuanian-language lectures. Similar instructions were to be sent to the Kaunas Polytechnic Institute and other institutions of higher learning in Lithuania.

LESS PUBLICITY FOR THE ANNIVERSARY OF VILNIUS UNIVERSITY

Early in 1979, many articles were published in the Lithuanian press on the 400th anniversary of the Vilnius University. In March, the editors of newspapers and magazines received instructions to write as little as possible about the anniversary.

Fr. Sigitas Tamkevičius, a charter member of the Catholic Committee for the Defense of Believers' Rights, reported that a ten-man security team conducted a nine-and-a-half hour search of his home. He stated that in all, 336 objects were confiscated.

The CCDBR's five members have been repeatedly harassed by security police for their activities, since the Committee's establishment on November 13, 1978. Fr. A. Svarinskas and Fr. S. Tamkevičius of the Committee have been warned to stop their activities, or else face arrest.

An earlier *Chronicle*-related arrest includes that of Povilas Buzas, arrested at the end of February for possession of a duplicating machine and 100 copies of issue No. 41 of the *Chronicle*.

Anastasas Janulis was also arrested at the end of February in Kaišiadoriai on a train with

COFFINS FROM AFGANISTAN

The impact of Moscow's invasion of Afghanistan is already felt in the Baltic countries. There are many reports of food shortages since the Soviet aggression last December. Balts maintain that greater quantities of food products are now sent to the Soviet Union. Some of them speak their minds quite openly, as the woman quoted in *Chicago's Lithuanian-language daily, Draugas*, who said in a letter that, "our country is preparing for war, and so we are short of meat..."

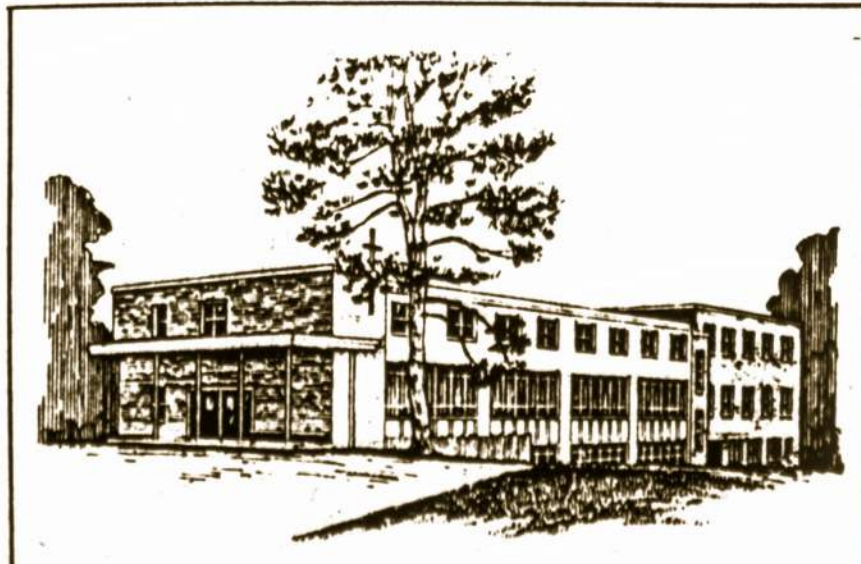
Lithuania, Latvia and Estonia are forced to contribute more than goods to the Soviet war effort. Some 30,000 Lithuanian men are constantly serving in the Red Army. Obligatory military service is two years long. Young Lithuanians are not allowed to serve in the Red Army units that are stationed in Lithuania and are usually scattered so as to avoid a greater concentration. According to the Latvian exile press, a draftee cannot be stationed closer than 800 kilometers from his native land or residence. The reason for all these reasons is the deep-seated mistrust of the Balts by the Soviet government.

Are there any Lithuanian soldiers in Afghanistan? Many of them are stationed near the Chinese border, in Caucasus, or in Kazakhstan, from where the Red Army units were sent to Afghanistan. A large number of Lithuanian reservists have been called to active duty. *Evening Outlook* (Feb. 29, 1980), a newspaper published in California, has reported that 300 coffins with soldiers killed in Afghanistan were un-

two suitcases of literature. The specific contents were unknown.

All four — Navickaitė, Vilkaukaitė, Buzas and Janulis, are awaiting trial. It is assumed that they will be tried together on account of their involvement with the *Chronicle* and their religious beliefs.

L.I.S.

VACATION IN KENNEBUNKPORT

Lithuanian Franciscans cordially invite you to spend your summer vacation at their own summer resort, Kennebunkport, Maine.

The season begins July 3 and closes September 1.

The Guest House is located on a scenic spot right on the Atlantic coast. The prices for room and board — reasonable.

The address for information:

Franciscan Guest House
Kennebunkport, Maine 04048
Tel. (207) 967-2011

LITHUANIAN DAY — PICNIC — JULY 13

STAŠAITIS RELEASED FROM CAMPS

Vytas Stašaitis, veteran of the Lithuanian resistance movement, was released from the camps on January 27, after serving a 15-year sentence. A participant in the postwar guerrilla struggle, he later escaped to Latvia, where he lived with forged documents until 1965. There are more veterans of the postwar resistance in the camps, but their exact number is unknown. Although some of their terms have expired, nothing has been heard about their releases. There is a complete silence, for instance, about Klemensas Širvys arrested in 1952. Perhaps the oldest Lithuanian political prisoner is Petras Paulaitis, who has completed 33 years in the camps. His sentence will expire on October 30, 1982. (USSR News Brief, Brussels, No. 4, 1980).

Oldest Priest in the Diocese of Scranton FATHER PAUKŠTIS 65th YEAR IN PRIESTHOOD

Elmhurst — Father P. Benjamin Paukštis, who at 91 bears the distinction of being the oldest priest in the Diocese of Scranton, observed the 65th anniversary of his ordination to the priesthood with a Mass of Thanksgiving in the chapel of St. Mary's Villa where he is currently a guest in residence. Since "Father Ben," as he is known affectionately is confined to a wheelchair, the Mass was offered by Father Alex Hazzouri, Villa chaplain.

Some 125 guests were on hand for the dinner following the Mass in the residents' dining hall. Special guests of honor included Mrs. Celia Mayock, his sister, and two nieces, Mrs. J. McDonald and Sister Louise of the Notre Dame Sisters de Namur, all from the Philadelphia area.

Though his physical capacities have been diminished by the passage of time in faithful and dedicated service, Father Ben still welcomes visitors with a voice, hale and hearty, and frequently punctuated with "God Bless You." He thoroughly enjoyed the opportunity to meet with his close company of friends and the opportunity to savor the aroma of a good cigar which is supplied by his faithful wheelchair chauffeur, Sister Bonaventure, C.J.C. She has taken upon herself the daily duty of transporting him to the chapel where he spends a good bit of his time with his rosary and in reflective meditation.

Father Paukštis, prior to taking up residence at St. Mary's Villa, had served as pastor of the Church of St. Anthony, Forest City, from 1932 until his retire-

Father P. Benjamin Paukštis, pastor emeritus of the Church of St. Anthony, Forest City, pauses in the chapel of St. Mary's Villa, Elmhurst, to pray his rosary.

ment in September of 1975, a period of 43 years.

Father Paukštis was born in Edwardsville on May 10, 1889, the son of Sylvester and Magdalen Zavic Klute Paukštis. Upon graduation from local schools, he commenced his undergraduate studies at St. Vincent's College, Latrobe, Pa., where he earned his bachelor of arts degree. He completed his philosophical and theological studies for the priesthood at Mount St. Mary's College, Emmitsburg, Md.

He was ordained to the priesthood in his home parish, St. Mary's Annunciation, Kingston, on May 22, 1915, by Bishop Michael J. Hoban. He was the second American-born Lithuanian to be ordained in the

United States.

Father Paukštis served as pastor of the Church of St. Francis, Miners Mills section of Wilkes-Barre; Holy Trinity Parish, Wilkes-Barre, and as chaplain of the Second Battalion, 116th Infantry, 29th Division on active service in France during World War I.

Known affectionately by parishioners and friends as "Father Ben," he was accorded the honor of pleading the cause for Lithuanian Independence before President Woodrow Wilson and the Congress of the U.S., in an address delivered at the site of Washington's tomb.

Active in veteran's affairs, he served as past chaplain of the State American Legion and Veterans of Foreign Wars organizations.

VETERAN OF 32.5 YEARS IN GULAG SENTENCED AGAIN

Two Protest Statements by Gimbutas Received

Justas Gimbutas, who spent 32.5 years in the Gulag camps, received an additional one-year sentence. Unofficial sources in Lithuania have sent word abroad that he was arrested on February 18 and ten days later was sentenced to one year in the camps for "violating passport regulations."

As we reported in the previous issue of our bulletin, Gimbutas was summoned to the court and charged with violation of article 212, part I, of the LSSR Penal Code — "for taking up residence without a passport." On his release from the camps, Gimbutas lived with his sister in Klaipėda without any documents and demanded permission to leave for America. He told the court that he considered his sentencing by an arbitrary military tribunal in 1948 as "illegal"; when the judges retired for a brief consultation, Gimbutas left the courtroom. The trial was postponed.

A statement by Justas Gimbutas, addressed to the Presidium of the USSR Supreme Soviet and to the chief of the passport section of the city of Klaipėda, dated June 29, 1979, was recently received in the West. The statement is written in broken Russian and is partly illegible.

"Let Me Go Abroad . . ."

"Issue a passport to me without a citizenship," writes Gimbutas, "and let me go abroad — to Israel or to the United States, to my sister, who has already sent an invitation

to me. Her address is: B. Vaičiulis, 85-20 88th St., Woodhaven, N.Y. 11421, USA".

"Why?" asks he. "Because I'm 54-years old, and I have devoted my entire life to the struggle against the occupying power. Thirty-two and one-half of my 54 years were spent in the so-called Corrective Labor colony and yet I did not reeducate myself: I did not accept Soviet citizenship and I even refused to take out a Soviet passport."

My term in the camps ended on April 4, 1979, and on April 3, 1979, I wrote my last statement, where I stated that, once released, I categorically renounce Soviet citizenship, which I do not have, and that as soon as I have finished serving time, I ask to be allowed to go abroad."

"After my conversation with the chief of solitary confinement at the Vilnius KGB building, on April 4, 1979, I was physically thrown out from my cell. Nobody reacted to my protests and appeals for help... Can I dream about any human rights, the Helsinki Act, or about any rights whatsoever as a Soviet citizen? It will be three months soon since I have been living in the so-called Soviet freedom, and nowhere could I find peace for my tortured soul; even the May in bloom and nightingales have not been able to pacify it..."

US Ambassador in Moscow Informed of Gimbutas' Request

"Out, out of Lithuania, occupants! Get out all of you who oppress religion, nation-

ality, and all that gives peace to the soul... I gave an oath and signed it with my own blood that as long as my heart is beating, I will not change my views, I have never been and never will be a citizen of the USSR. I shall never embrace the Marxist-Leninist ideology".

"Give me a passport without a citizenship", Gimbutas concludes. "I have also written a letter to the American ambassador in Moscow, asking for an entry permit to the United States, or asylum. I have also let him know about this statement, the Presidium of the USSR Supreme Soviet."

1974 Oath Signed in Blood

Also received was another statement by Justas Gimbutas, written in 1974 while he was still in the camp, and addressed to the Central Committee Bureau of the Soviet Communist Party. It is his oath, mentioned in the statement of June 22, 1979, pledging never to change his views or to assume USSR citizenship. It is signed in blood and verified with three bloody fingerprints. He swears to "God, His Son, and the Holy Ghost, to his fatherland Lithuania, his native land, and to all the fighters who fell for the national liberation of Lithuania".

(Elta)

SOVIET CENSUS

DATA ON LITHUANIA AND LATVIA

The date of the Soviet census of 1979 indicates that the nationality composition of the Lithuanian republic has remained almost the same since 1970. In 1979, Lithuanians constituted 80 percent of the population, which constitutes a ca. 0.1 percent decrease if compared with 1970.

The total population as tabulated by the new census is 3,398,000 — an increase of almost 270,000, or some 8.6 percent. Despite a decrease in the birth rate of Lithuanians themselves, this rate remains greater than that of other nationalities in Lithuania.

The census data also indicates a sharp increase in the number of Lithuanians who claim Russian as a second language: 52.1 percent in 1979, as compared to 35.9 percent in 1970.

More alarming is the situation in neighboring Latvia, where there has been a further decrease in the percentage of Latvians in the republic's population. While in 1970, Latvians constituted 56.8 percent of the population, in 1979 their number has dropped to 53.7 percent. Also, the total number of Latvians in the republic increased by only 2,000, or merely 250 persons a year between 1970 and 1979.

Sources: *Radio Liberty Research Bulletins* RL 110/80 and RL 118/80.

K. J. JUTT HAS OUTLIVED THE TABLE OF MORTALITY

Mr. Konstanty J. Jutt (Konstantas Jutkevičius), 47 Bates Road, Westfield, Massachusetts, a member of Lodge 222, will celebrate his 96th birthday on July 20.

Born 1884 in Aloves, Alytus, Lithuania, he emigrated to the United States in 1910 settling in Westfield, Mass., where he has since resided.

On October 14, 1913, he married Beatrice Morris (Petronė Mereskevičiūtė), also a native of Aloves, Alytus, Lithuania, in Holy Trinity Church, Westfield, Massachusetts.

Their marriage was blessed with seven children: one son, Rev. John C. Jutt, former pastor of St. Casimir's Church in Worcester, Mass., was a member of that diocese's marriage tribunal and very active with the Knights of Lithuania until his death on June 38, 1971; twin sons — Rev. Anthony J. Jutt who is pastor of Corpus Christi Church in Housatonic, Mass., and Rev. Julius A. Jutt, pastor of St. James Church, South Deerfield, Mass., who was former director of St. Michael's School in Northampton, Massachusetts. Another son, Joseph J. Jutt, resides in Walpole, Mass., and daughters Mary, Nelle and Anne are at home.

Mr. Mrs. Jutt were among the founders of St. Casimir's Church in Westfield and very active in church affairs. They observed their 50th wedding anniversary in 1963 with their three sons celebrating a solemn high mass of Thanksgiving.

Mrs. Jutt died May 27, 1977, after 63 years of married life.

Mr. Jutt, now retired, is very alert and enjoying fairly good health. He is presently the oldest member of St. Casimir's Church and its men's society. He often reminisces about how different life is today compared to what it was when he came to

Konstanty J. Jutt

America 70 years ago.

Both Mr. and Mrs. Jutt were members of the Lithuanian Catholic Alliance.

Since Mr. Jutt has outlived the Table of Mortality on which Whole Life insurance was computed, the Alliance has paid him the amount for which he was insured.

Our warmest congratulations for long and continued good health!

Palises List Birth of Son

Mr. and Mrs. Jere Pallis, RD 3, Tunkhannock, Pennsylvania, announce the birth of their first child, a son, Jere Patrick on April 30 at Tyler Memorial Hospital, Tunkhannock.

Mrs. Pallis, the former Alberta Frances Shilinski, is the daughter of Mrs. Frances Shilinski, 52 North Empire Street, Wilkes-Barre, and the late Albert Shilinski.

Mr. Pallis is the son of Mr. and Mrs. Leonard Pallis, 352 West Main Street, Plymouth.

LCA MEMBER'S DEATHS

Lodge 1 — Kingston, Pa. — Mrs. Nellie Kadish, 66 N. Goodwin Ave., Kingston, Pa., 18704 or 3871 15th St., Wyandotte, Mich. 48912, Died: May 1, 1980. Buried: May 5, 1980 St. Mary's Cemetery, Pringle, Pa.

Lodge 171 — Detroit, Mich. — Mrs. Helen Shimkus, 34547 Beaconsfield, Mt. Clemens, Mich. 48043. Died: May 12, 1980. Buried: May 16, 1980 Mt. Olivet Cemetery, Detroit, Mich. Detroit, Mich.

Lodge 263 — Hazleton, Pa. — Mrs. Adeline Delfoe, 61 Dean St., Beaver Meadows, Pa. Died: May 10, 1980. Buried: May 13, 1980 St. Mary's Cemetery, Beaver Meadows, Pa.

THREE GRADUATIONS IN THE KOZERSKI FAMILY

Virginia Kozerski, 583 N. Main St., Hilldale, was graduated from Marywood College on May 25. Her brother, Bruce, was graduated from Coughlin High School on June 6. Leonard Kozerski, an uncle, was graduated from Ohio University on June 8 with a BS in engineering.

Mr. and Mrs. William Kozerski, Hilldale are the parents of Virginia and Bruce. Leonard is the son of Mr. and Mrs. John Kozerski, Hilldale.

John Kozerski is Secretary of L.C.A. Lodge 212, Plains, Pa.

Paternal great-grandparents include Mr. Joseph Pallis, Lee Park Avenue, Wilkes-Barre, and Mr. and Mrs. Eugene Dugan, Bristol, Pennsylvania.

Mr. Pallis owns and operates Plaza Beverages, Rt. 6, Tunkhannock.

Mr. Jere Pallis and his parents, Mr. and Mrs. Leonard Pallis are members of L.C.A. Lodge 111.

"THE COAL MINER" IS THEME OF ART EXHIBIT

The paintings, drawings and sculptures of Frank Wyso, noted Blakely artist, will be exhibited at the Warehouse Art Gallery, 381 North Main St., Pittston, from May 24 through June.

The overriding theme of the exhibit is that of the coal miner — his life style, strengths and hardships. Much research has preceded the finishing pieces and is reflected through such exacting detail as authentic representation of headgear and clothing, as well as breaker exteriors and interiors, and views of mining towns. The work serves as a commentary on Northeastern Pennsylvania as it existed in the not so distant past, the importance of mining economically and of those who kept it alive.

A variety of techniques and media is employed to achieve the highly unique visual quality which is representative of Wyso's work. Paintings often combine bright watercolors with ink and caryon while sculptures are a composite of found objects which are shaped

and textured to produce a near pewter or cast iron effect.

Mr. Wyso's work has been exhibited in numerous galleries in the U.S. and has become part of many private collections. He has also been cited by leading American art critics.

The gallery is open to the public weekends from 2 to 5 p.m. or by appointment on weekdays. There is no admission charge.

Nauja lietuviškų valgių receptų knyga

LITHUANIAN COOKERY

Anglų kalba paruošė agronomė Izabelė Sinkevičiūtė

Su plastikiniu aplanku; 316 puslapių. Puiki knyga lietuviškų valgių mėgėjoms ir šauni dovana draugėms amerikietėms.

Kaina 8 doleriai

Užsakymus siųsti: "Garsas", P.O. Box 32 (71-73 So. Washington Str.), Wilkes-Barre, Pa. 18703

WYOMING KLONIO ŽINIOS

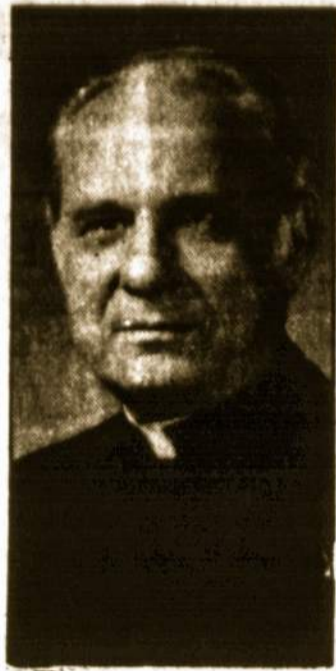
Fr. Lasky Will Note Silver Anniversary

Rev. Joseph J. Lasky, pastor of St. Mary's Annunciation Church, Zerby Avenue, Kingston, will celebrate his 25th anniversary in the priesthood in July.

Rev. Father Lasky, son of the late Andrew and Catherine Lasky, was ordained in St. Peter's Cathedral, Scranton, by Most Rev. Jerome D. Hannon, Bishop of Scranton. He was a member of St. Joseph's Church, Duryea.

Following graduation from Duryea High School in 1940, he joined the Army and served five years during World War II, including two years of combat in the European Theater. He served as First Sergeant in the 33rd Chemical Company in the First Engineer Special Brigade of the famed First Army.

On D-Day, he landed on Utah Beach of Normandy, France. He was decorated with the Croix de Guerre with Palm by the

Rev. Joseph J. Lasky

French Government, and also received four Bronze Stars with one Bronze Arrowhead.

Rev. Father Lasky began his studies for the priesthood un-

der the GI Bill of Rights. He studied at Pennsylvania State Extension, Wilkes-Barre; King's College, St. Charles College in Catonsville, Md.; University of Western Ontario and St. Peter's Seminary in Ontario, Canada.

Rev. Father Lasky has served as assistant pastor of St. Patrick's, White Haven; Holy Trinity, Wilkes-Barre; St. Peter's, Wellsboro, and St. Patrick's, Scranton. He served as pastor of St. Mary's Wanamie, and St. St. Joseph's Hanover Section, Nanticoke. He also served as program director on Camp St. Andrew, Tunkhannock, and served as Chaplain of Mercy Hospital in Wilkes-Barre.

Rev. Father Lasky is an active member of the American Legion, having served twice as State chaplain of the Department of Pennsylvania, and is presently chaplain of American Legion District 12 and American Legion Post 938, Jenkins Township. He is also chaplain of Wilkes-Barre Council 303, Knights of Columbus, and active in the Pro-Life movement.

Golden Wedding Anniversary

Mr. and Mrs. Adolph Pechkis

Mr. and Mrs. Adolph Pechkis, 31 Meyers Street, Edwardsville, observed their 50th wedding anniversary with a Mass of thanksgiving in St. Mary's Church of the Annunciation, Zerby Avenue, Kingston, by the Rev. Joseph J. Lasky.

The couple was married June 1, 1930 by the late Rev. John Karnish in Holy Trinity Church, Swoyersville. Their maid-of-honor and best man were the late Ann Pechkis Yanchus and the late Joseph Forgatch. Bridesmaid and usher were Sadie Lamoreaux Cooper, Larksville and Andrew Daniels, Fairfield, Conn.

Mrs. Pechkis is the former Mary Forgatch, daughter of the late Susan and Andrew Forgatch, Swoyersville.

Mr. Pechkis is the son of the late Agnes and Anthony Pechkis, Edwardsville. He was formerly employed by the Duplan Corp., Kingston and before his retirement in 1975 was honored for fifty years of service with the company, most of that time working in the capacity of supervisor.

They have three children: Mrs. John Callahan, Dallas; Richard Palmer, Newark, Del.; and Mrs. Robert Amory, Wilkes-Barre. They also have seven grandchildren; Richard and Robert Callahan; Mrs. Carl Dymond, Jennifer and Beth Palmer and Robert and David Amory. They will also become great-grandparents later this year.

Mr. Pechkis is a member of L.C.A. Lodge 1, Kingston, Pa.

ST. JOSEPH'S LISTS PICNIC

St. Joseph's Church in Duryea will hold its annual picnic on June 26, 27 and 28.

Lithuanian potato pancakes will be served. Piggies, wimpies, hot dogs with sauerkraut or sauce, sausage, peppers, clams, shrimp, games. The general public is invited. Visit all your friends at the bazaar.

Honorary chairman is Rev. George Truskauskas, chairman; Marion Coolbaugh, co-chairman; Ann Vender; Secy., Monica Getson; treasurer, Al Getson. Bazaar will be held at 117 Lackawanna Avenue, Duryea.

IN PITTSTON AREA

Father and Son Breakfast

Annual Father and Son Communion Breakfast was held by the Holy Name Society of St. Casimir's Church, Pittston, on June 15. Those participating attended the 9 a.m. Mass and the breakfast followed in the church hall.

Larry Burdette, general chairman, was assisted by the following committee: Onofrio Orlando, Peter Menn, Leo Butsavage, George Nagy, Frank Keder, John Kwasniak, Albert Kishkis, Albert Savakinis, Casimir Kizis, Sr., Frank Gerosky, Raymond Saunders, Albert Smelster, Albert Bartush, Stanley Abromavage, William Carey, Albert Chealis, Ralph Trobendis, Joseph Valvonis and Nicholas Telincho.

The Holy Name will conduct its annual family outing on Aug. 2, at Kozy K Grove, Westminster, with John Kwasniak and Peter Menn as chairmen. Tickets may be obtained from church ushers.

CELEBRATES 96TH BIRTHDAY

Amilija Nedzinskas, a member of Lodge 78 since 1932, celebrated her 96th birthday on March 1, 1980.

Mrs. Nedzinskas emigrated to the United States in 1907 settling in DuBois, Pennsylvania. Her husband, Ludvikas, died August 2, 1971. They were the proud parents of 6 children, five of whom are living; grandparents of 14 and great-grandparents of 18.

Due to ill health, Mrs. Nedzinskas lived a quiet and simple life; she enjoyed gardening and cooking, especially Lithuanian foods.

For the past eight years she has been bedridden due to arthritis which has crippled her fingers and legs. She is a guest at Christ the King Manor in DuBois. Her daughter, Mrs. Anne Gnan, speaks highly of Father Mignot, administrator, and his capable staff. In gratitude for the excellent care she is receiving, Mrs. Nedzinskas is donating the proceeds of her endowment policy toward the current building project, a 60-bed addition to the Manor.

Our warmest congratulations to Mrs. Nedzinskas!

Amilija and Liudvikas Nadzinskas, when celebrating their 50th wedding anniversary.

PURCELL TO CONTINUE CAREER AT SCRANTON

Nanci Purcell, a standout cager at Abington Heights High School and Most Valuable Player in the Lackawanna League's Southern Division the past season, will enlist her skills next year in the University of Scranton's nationally prominent basketball program.

The 5-9 guard was one of the Abington Heights' most highly decorated athletes, earning four

Communicants were: Julie Ann Entz and Scott Moscatelli, Frank Bodosky, Michael Mikovitch, John Mikovitch, Louis Cremard, Albert Wycallis, Jeffrey Nayavich, Jim Nayavich and Joe Mikiewicz (Bill Gross)

Rev. George Truskauskas, pastor, is a member of L.C.A. Lodge 111, Plymouth, Pa.

May crowning was held recently at St. Casimir's Church. This year's May Queen was Daneen Mizenko, and Jeannine Branas was crownbearer.

The following members of this year's communion class also assisted: Frank Cawley, Joe Ostospick, Matthew Burdett, Wendy Remus, Kimberly Schultz, Robert Schultz and Joseph Cheronuskas.

Father Joseph Sibilano O.S.J., and Father Peter Alisauskas participated in the ceremony.

varsity letters in her career, plus two league all star awards and MVP honors in the 1980 all star game.

Purcell joined the 1,000 point club this year, totaling 1,147 career points while averaging 18 ppg. She demonstrated a command of all phases of the game, dishing out 4.8 assists per game and collecting over 100 rebounds a season.

She served as team co-captain as a junior and senior, leading Abington this year to a first-place finish in the Lackawanna Southern Division and a District 2, PIAA Class AAA championship.

"I'm very happy to have Nanci join our camp," said Scranton coach Mike Strong, who directed the Lady Royals to a 25-6 record and third-place finish in the nation this season.

"It remains to be seen whether she will be immediate help or help in the continuance of our program," Strong added. "I've been very impressed with her knowledge of fundamentals, her scoring abilities and leadership qualities."

Nanci is the daughter of Mr. and Mrs. Robert Purcell, RD 5, Clarks Summit. Grandparents are Mr. and Mrs. Frank Purcell, 1931 Jackson St., Scranton.

Mrs. Purcell is a member of L.C.A. Lodge 155 in Scranton.

OBITUARY

Mrs. Nellie Kadish

Mrs. Nellie Kadish, of 66 N. Goodwin Ave., Kingston, died Thursday (May 1, 1980) afternoon in the Wyoming Valley Hospital, Wilkes-Barre.

Born in Lithuania, she was the former Nelli Valevas. She came to this country in 1904, settling in Kingston where she resided most of her life. She was a member of St. Mary's Annunciation Church, Kingston.

Her husband, Adolph, died Aug. 1966.

Surviving are children, Adolph, Swoyersville; Mrs. John Katoski, Kingston; Albert, Springfield; Mrs. Joseph Alson, Wyandotte, Mich.; Joseph, Clifton Heights; Mrs. John Klecha, with whom she resided; Edward, Huntingdon Valley; sisters, Mrs. Anthony Fino, New Milford, N.J.; Mrs. Alex Tofrof, Van Ness, Calif.; 23 grandchildren; 19 great-grandchildren.

Buried May 5 from Kopicki Funeral Home, 263 Zerby Ave., Kingston, with a Mass of Christian Burial in St. Mary's Annunciation Church. Interment in the parish cemetery, Pringle.

Mrs. Nellie Kadish was a member of Lodge 1, L.C.A.

Catherine Aruscavage

Miss Catherine Aruscavage, 600 Bennett St., Luzerne, died unexpectedly Tuesday (May 20, 1980) morning at her home.

Born in Duryea, she was the daughter of the late Anthony and Elizabeth Akalaitis Aruscavage. She was educated in area schools and served as housekeeper for her late brother, the Rev. Joseph Aruscavage, for many years. Miss Aruscavage was a member of St. Joseph's Church, Duryea, and its church societies.

Surviving are a brother Albert Ross, Washington, D.C., and a number of nieces and nephews, including Rev. Michael Zipay, assistant pastor of the Nativity of Our Lord Parish, Scranton. She was preceded in death by four brothers, William, Frank, John and the Rev. Joseph Aruscavage; four sisters, Mrs. Anna Millus, Mrs. Mary Stakoski, Mrs. Julia Zipay and Mrs. Alice Soad.

Buried May 24 from Frank-Piontek Funeral Home, 204 Main St., Duryea, with a Mass of Christian Burial in St. Joseph's Church, Duryea. Interment in parish cemetery.

FIRST HOLY COMMUNION ADMINISTERED

Msgr. Anthony Norkunas, pastor of Holy Trinity Lithuanian Church, East South Street, Wilkes-Barre, recently administered First Holy Communion to children of the parish.

Communicants were: Stephen Cook, Albert Davis, Jennifer Jones, Daniele Holovack, Dawn Shoemaker, Patrick Forgatch, James Tokach, Mark Benjamin, Donald Dane, Lisa Castellino, Donna Roskowski, Jessica Malys, Michael Drozda, John Young, John Gonda, Richard Unvasky, Regina Roman, Leslie Morio, Nancy George, Karl Wilk, Ronald Roskowski.

First reading was read by Leslie Morio and second, by Richard Unvasky. Petitions were read by Stephen Cook, Michael Drozda, Lisa Castellino, Jessica Malys, Lisa Castellino, Carl Wilk and John Gonda.

Six boys and girls received their First Holy Communion in a special mass at St. Joseph's Lithuanian Church.

"Garse" galima įsigyti šias knygas (Lietuvių ir anglų kalbomis)

- Lithuanian Cookery, paruošė Izabelė Sinkevičiūtė. 316 puslapių, didelio formato. Kaina \$8.00
- Amerikos Lietuvių Taryba, parašė Leonardas Šimutis. Kaina 3.00
- Lietuvių — Anglų Kalbų Žodynas, paruošė B. Piesarskis ir B. Svecevičius. 512 psl., apie 27,000 žodžių. Kaina \$8.00
- Anglų — Lietuvių Kalbų Žodynas, paruošė V. Baravykas. Apie 30,000 žodžių ir posakių Kaina \$8.00
- Lietuvių kalbos vadovas (Introduction to Modern Lithuanian) Paruošė kalbininkai Leonardas Dambriūnas, Antanas Klimas ir William R. Schmalsteig. Kaina \$10.00
- Popular Lithuanian Recipes, lietuviškų valgių mėgėjams Juzė Daužvardienės anglų kalba paruošta knyga. Kaina \$4.00
- Vytautas The Great, kan J.B. Končiaus angliškai parašyta istorinė knyga. Kaina \$2.00
- Lithuanian Self-Taught, M. Variakojytės - Inkenienės paruoštas rankvedis, prisilaikant Marlborough's sistemos. Kaina \$3.50
- Vidudienio Sodai, Bernardo Brazdžionio eilėraščiai. Už šį poezijos rinkinį autorius laimėjo 1958-59 metų kultūros žurnalo "Aidų" literatūros premiją. Viršelio aplanką piešė dail. Telesforas Valius. Kaina \$4.00
- Amerikos Lietuvių Vardynas, Jungtinių Amerikos Valstybių žinomesnių lietuvių biografinės žinios, su prof. Kazio Pakšto įvadu. 240 psl., kietais viršeliais. Kaina \$4.00
- The Forty Years of Darkness, by Juozas Vaišnora, translated by Joseph Boley. Suppression of the Lithuanian Press and how it was regained. Price ... \$2.00
- Lithuanians in America, Dr. Antanas Kučas; translated by Joseph Boley \$6.00
- The Brothers Domeika, a novel, Liudas Dovydenas; translated by Milton Stark \$6.00
- Day of Shame, the truth about the murderous happenings aboard the Cutter Vigilant, during the Russian-American confrontation at Martha's Vineyard. The tragedy of Simas Kudirka, by Algis Rukšėnas \$9.00
- Teismas Biržely, dokumentuotai aprašoma Nijolės Sadūnaitės teismas ir kaltinimas. Parašė Jurgis Gliauda. Kaina \$2.00
- Simas (The story of Seaman Simas Kudirka), by Jurgis Gliauda. Translated from Lithuanian by Keatutis Čiziūnas and J. Zemkalnis \$5.00

"Garso" Administracija
P.O. Box 32 (71-73 So. Washington Str.) Wilkes-Barre, Pa. 18703